

**CAMPANIE NAȚIONALĂ
ANTICORUPȚIE**

**RO/2004/
016-772.01.05.03**

Project Office address: 21, Nicolae Balcescu Blv., Sector 1, Bucharest
Telephone/Fax: 021.311.51.42, E-mail: office@anticoruptie.eu

Ghid privind mijloacele legale de combatere a faptelor de corupție în justiție

Acest ghid a fost elaborat de Transparency International Romania în cadrul proiectului
PHARE RO/2004/016-772.01.05.03 - Îmbunătățirea luptei împotriva corupției - pentru Ministerul Justiției

Uniunea Europeană reprezintă o entitate politică, socială și economică compusă din 27 de țări. Statele Membre au decis împreună, pe parcursul unui proces de extindere ce a durat 50 de ani, să construiască o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale. Uniunea Europeană își propune să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și popoarele de dincolo de granițele ei.

CUPRINS

I. SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ AL GHIDULUI	3
II. ORGANIZAREA JUDECĂTOREASCĂ	
III. BUNA ADMINISTRARE ÎN JUSTIȚIE	
IV. PRINCIPIILE PROCESULUI CIVIL ȘI A CELUI PENAL	
V. INTEGRITATEA	
VI. DEFINIȚIA CORUPȚIEI	
VII. INFRAȚIUNILE DE CORUPȚIE	
VIII. MECANISME DE INTERVENȚIE	
ANEXĂ — DIAGRAMA SISTEMULUI JUDICIAR	

I. SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ AL GHIDULUI

SCOPUL GHIDULUI

Scopul acestui ghid este de a prezenta cetățenilor și publicului larg care sunt standardele de integritate și mijloacele legale de plângere împotriva faptelor de corupție sau a actelor de lipsite de integritate din justiție. Trebuie precizat încă de la început că împotriva faptelor de corupție din justiție se poate lupta prin două modalități, fie prin mijloace legale de natură penală, în situația în care se poate proba săvârșirea unor infracțiuni de corupție, fie prin mijloace legale cu caracter administrativ, în situația în care faptele în cauză nu pot fi probate penal, dar se poate apela la sancționarea disciplinară a magistratului pentru încălcarea unor dispoziții legale cu caracter procedural.

Pentru realizarea acestui scop, în cuprinsul ghidului vom prezenta probleme precum:

- care sunt principiile după care trebuie să se realizeze actul de justiție;
- care sunt standardele legale de respectare a drepturilor procesuale;
- care sunt faptele considerate de lege ca fiind abateri disciplinare;
- care sunt infracțiunile de corupție;
- care sunt mijloacele legale de plângere.

Bunele practici abordate se referă la chestiuni ce țin de asigurarea celerității, evitarea conflictelor de interese, asigurarea logistică pentru ședințele penale și arhive, precum și promovarea transparenței, etc. În ce privesc standardele de respectare a drepturilor procesuale sau procedurale, se are în vedere concordanța Codurilor de procedură civilă și penală cu dispozițiile Convenția europeană a drepturilor omului.

OBIECTIVE

Prin acest ghid se dorește sprijinirea cetățenilor și publicului larg în identificarea și rezolvarea problemelor pe care le întâmpină în justiție, descrierea procedurilor ideale de lucru în justiție, precum și folosirea acestuia ca instrument de lucru pentru ONG-uri și mass-media.

GRUPUL ȚINTĂ

Principalii beneficiari ai ghidului sunt cetățenii, justițiabilii, magistrații, ONG-urile, instituțiile publice cu competență în promovarea și apărarea drepturilor cetățenești, precum și partenerii implicați în realizarea proiectului.

II. ORGANIZAREA JUDECĂTOREASCĂ

1. PRECIZĂRI GENERALE

Autoritatea judecătorească se compune din instanțele judecătorești, Ministerul public și Consiliul Superior al Magistraturii. Puterea judecătorească este separată de celelalte puteri ale statului, având atribuții proprii ce sunt exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile și dispozițiile prevăzute de Constituție și de celelalte legi ale țării.

Instanțele judecătorești îndeplinesc justiția în scopul apărării și realizării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, precum și celorlalte drepturi și interese legitime deduse judecătii. Ele judecă toate procesele privind raporturile juridice civile, comerciale, de muncă, de familie, administrative, penale, precum și orice alte cauze pentru care legea nu stabilește o altă competență.

Ministerul public reprezintă, în activitatea judiciară, interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

JUDECĂTORII ȘI PROCURORII SUNT MAGISTRAȚI

- sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali
- judecătorii sunt inamovibili și pot fi mutați prin transfer, delegare, detașare sau promovare, numai cu acordul lor și pot fi suspendați sau eliberați din funcție în condițiile prevăzute de statutul acestora.
- procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate, în condițiile legii privind statutul judecătorilor și procurorilor¹ și ale legii privind Consiliul Superior al Magistraturii² și pot fi mutați prin transfer, detașare sau promovare, numai cu acordul lor. Ei pot fi delegați, suspendați sau eliberați din funcție în condițiile legii speciale aplicabile.

Justiția se îndeplinește de judecători în numele legii și are ca scop apărarea ordinii de drept și garantarea respectării drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor (art. 1 din Legea 303/2004 privind statutul magistraților).

Magistrații sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte normele deontologice ale profesiei de magistrat și să participe la formarea profesională continuă. Judecătorii nu pot refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.

2. COMPUNEREA ȘI FUNCȚIONAREA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

¹ Legea nr. 303/2004, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 826 din 13/09/2005, cu modificările și completările ulterioare

² Legea nr. 317/2004, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 827 din 13/09/2005, cu modificările și completările ulterioare

A. PRINCIPIILE ORGANIZĂRII JUSTIȚIEI

Organizarea judiciară se instituie având ca finalitate asigurarea respectării drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanei prevăzute în documente precum Carta internațională a drepturilor omului, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra drepturilor copilului și Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, și pentru garantarea respectării Constituției și a legilor țării.

Organizarea judiciară are, de asemenea, ca obiectiv asigurarea respectării dreptului la un proces echitabil și judecarea proceselor de către instanțe judecătorești în mod imparțial și independent de orice influențe externe.

Puterea judecătorească se exercită de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

Actul de justiție se realizează prin următoarele instanțe judecătorești:

- Înalta Curte de Casație și Justiție;
- curți de apel;
- tribunale;
- tribunale specializate;
- judecătorii.

Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

C. ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Organizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. În România funcționează ca instanță supremă Înalta Curte de Casație și Justiție are personalitate juridică, sediul în București, cheltuielile necesare funcționării fiind finanțate din bugetul de stat.

IMPORTANT

Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești

Înalta Curte de Casație și Justiție se compune din: președinte, un vicepreședinte, 4 președinți de secții și judecători.

Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții - Secția civilă și de proprietate intelectuală, Secția penală, Secția comercială, Secția de contencios administrativ și fiscal, Completul de 9 judecători și Secțiile Unite, fiecare având competență proprie.

În cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează magistrați-asistenți, stabiliți prin statut de funcții. De asemenea, structura acesteia cuprinde o cancelarie, direcții, servicii și birouri cu personalul stabilit prin statut de funcții.

COMPETENȚA ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE.

Secția civilă și de proprietate intelectuală, Secția penală, Secția comercială și Secția de contencios adminis-

trativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege.

Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă:

- în primă instanță, procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- recursurile în condițiile prevăzute de lege.

Secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție, în raport cu competența fiecăreia, soluționează:

- cererile de strămutare, pentru motivele prevăzute în codurile de procedură;
- conflictele de competență în cazurile prevăzute de lege;
- orice alte cereri prevăzute de lege.

Secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție soluționează și recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nici o altă cale, iar cursul judecătii a fost întrerupt în fața curților de apel.

Completul de 9 judecători soluționează recursurile și cererile în cauzele judecate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Completul de 9 judecători judecă și alte cauze date în competența sa prin lege, precum și ca instanță disciplinară.

IMPORTANT

Prin complet de judecată se înțelege numărul de judecători, stabilit prin lege, care trebuie să participe la soluționarea unei cauze / unui litigiu.

IMPORTANT

Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru:

- judecarea recursurilor în interesul legii;
- soluționarea, în condițiile prezentei legi, a sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare

Dacă o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe, întrerupe judecata și sesizează Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care judecă cu citarea părților din dosarul a cărui judecată a fost întreruptă. După ce Secțiile Unite s-au pronunțat asupra sesizării privind schimbarea jurisprudenței, judecata continuă.

3 Pentru informații detaliate, a se vedea Capitolul III, punctul B, subpunctul 1 — competența materială a instanțelor, în materie penală.

IMPORTANT

Prin jurisprudență se înțelege totalitatea hotărârilor pronunțate de organele de jurisdicție într-un anumit domeniu; practica unei instanțe în privința modului de soluționare a unui anumit tip de litigii.

La sfârșitul fiecărui an, Înalta Curte de Casație și Justiție, în Secții Unite, stabilește cazurile în care este necesară îmbunătățirea legislației și le comunică ministrului justiției.

Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție poate încuviința ca judecătorii să se informeze la sediul instanțelor asupra aspectelor privind aplicarea corectă și unitară a legii, făcând cunoscută jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și să constate situații care justifică propuneri de îmbunătățire a legislației.

COMPLETELE DE JUDECATĂ LA ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE:

- Completele de judecată se compun din 3 judecători ai aceleiași secții;
- dacă numărul de judecători necesar formării completului de judecată nu se poate asigura, acesta se constituie cu judecători de la celelalte secții, desemnați de către președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- completul de 9 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. În lipsa acestora, completul poate fi prezidat de un președinte de secție sau de un judecător desemnat în acest scop de președintele ori vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție prezidează Secțiile Unite, Completul de 9 judecători, iar în cadrul secțiilor orice complet, când participă la judecată;
- în lipsa președintelui, ședințele la care acesta trebuie să ia parte sunt prezidate de vicepreședintele instanței sau de un președinte de secție.
- președinții de secții pot prezida orice complet de judecată din cadrul secției, iar ceilalți judecători prezidează prin rotație.

IMPORTANT

În cazul în care Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în Secții Unite, la judecată trebuie să ia parte cel puțin două treimi din numărul judecătorilor în funcție. Decizia poate fi luată numai cu majoritatea voturilor celor prezenți.

D. CURȚILE DE APEL, TRIBUNALELE, TRIBUNALELE SPECIALIZATE ȘI JUDECĂTORIILE

1. Curțile de apel sunt instanțe cu personalitate juridică, în circumscripția cărora funcționează mai multe tribunale și tribunale specializate, potrivit anexei din Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară⁴.

Curtea de Apel București funcționează și ca instanță specializată pentru judecarea cauzelor privind proprietatea intelectuală, potrivit legii.

În cadrul curților de apel funcționează secții pentru cauze civile, cauze penale, cauze comerciale, cauze cu

4 Republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 827 din 13/09/2005, cu modificările și completările ulterioare

minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii. Secțiile curților de apel și ale instanțelor din circumscripția acestora se înființează la propunerea președinților curților de apel, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii.

Componența secțiilor se stabilește de președintele instanței, în raport cu volumul de activitate, ținându-se seama de specializarea judecătorului.

În mod excepțional, în situația în care în cadrul unei secții nu se poate constitui un complet de judecată, președintele instanței poate dispune participarea unor judecători de la alte secții.

În raport cu volumul de activitate, cu natura și complexitatea cauzelor deduse judecării, pentru curțile de apel, tribunale și judecătorii se pot înființa sedii secundare cu activitate permanentă în alte localități din județ sau în municipiul București.

2. Tribunalele sunt instanțe cu personalitate juridică, organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București, și au sediul în municipiul reședință de județ.

Tribunalul București funcționează și ca instanță specializată pentru judecarea cauzelor privind proprietatea intelectuală.

În circumscripția fiecărui tribunal sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz, din municipiul București.

În cadrul tribunalelor funcționează secții pentru cauze civile și secții pentru cauze penale și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii.

3. Tribunalele specializate sunt instanțe fără personalitate juridică, care pot funcționa la nivelul fiecărui județ și al municipiului București și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ.

ATENȚIE

Tribunalele specializate sunt:

- tribunale pentru minori și familie;
- tribunale de muncă și asigurări sociale;
- tribunale comerciale;
- tribunale administrativ-fiscale.

Tribunalele pentru minori și familie judecă în primă instanță următoarele categorii de cauze:

- în materie civilă, cauzele referitoare la drepturile, obligațiile și interesele legitime privind persoana minorilor, decăderea din drepturile părintești, cererile privind nulitatea sau desfacerea căsătoriei, cererile pentru încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției, precum și cauzele privind raporturile de familie;
- în materie penală, infracțiuni săvârșite de minori sau asupra minorilor.

Când în aceeași cauză sunt mai mulți inculpați, unii minori și alții majori, și nu este posibilă disjungerea, competența aparține tribunalului pentru minori și familie.

Tribunalele de muncă și asigurări sociale soluționează în primă instanță conflictele de muncă și asigurări sociale.

Tribunalele comerciale judecă în primă instanță procesele și cererile în materie comercială, inclusiv cele în materie de reorganizare judiciară și faliment, în afară de cele date prin lege în competența judecătorilor.

Tribunalele administrativ-fiscale judecă în primă instanță cauzele în materie de contencios administrativ și fiscal, precum și cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau prin dispoziții din ordonanțe ale Guvernului declarate neconstituționale, în afară de cele date prin lege în competența curților de apel. Acestea udecă în primă instanță și litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi, în afară de cele date prin lege în competența curților de apel.

4. Judecătoriile sunt instanțe fără personalitate juridică, organizate în principalele municipii sau orase din fiecare județ și în sectoarele municipiului București.

Localitățile care fac parte din circumscripțiile judecătorilor din fiecare județ se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

În raport cu natura și numărul cauzelor, în cadrul tribunalelor specializate și al judecătorilor se pot înființa secții.

Competența instanțelor judecătorești. Competența judecătorilor, a tribunalelor și a curților de apel este stabilită în Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare, și în Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, precum și în legi speciale. Pentru detalieri, a se vedea Capitolul III din prezentul ghid.

Conducerea instanțelor judecătorești. Fiecare instanță judecătorească este condusă de un președinte. Președinții curților de apel și ai tribunalelor exercită, de asemenea, atribuții de coordonare și control ale administrării instanței unde funcționează, precum și ale instanțelor din circumscripție.

Președinții judecătorilor și ai tribunalelor specializate exercită și atribuții de administrare a instanței.

Președinții curților de apel au calitatea de ordonator secundar de credite, iar președinții tribunalelor au calitatea de ordonator terțiar de credite.

În funcție de volumul de activitate și de complexitatea cauzelor, la curțile de apel, tribunale și tribunale specializate, președintele poate fi ajutat de 1-2 vicepreședinți, iar la judecătorii, președintele poate fi ajutat de un vicepreședinte.

La Curtea de Apel București și la Tribunalul București, președintele poate fi ajutat de 1-3 vicepreședinți.

Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești iau măsuri pentru organizarea și buna funcționare a instanțelor pe care le conduc și, după caz, a instanțelor din circumscripțiile acestora, asigură și verifică respectarea obligațiilor statutare și a regulamentelor de către judecători și personalul auxiliar de specialitate.

Verificările efectuate personal de președinți sau vicepreședinți ori prin judecători anume desemnați trebuie să respecte principiile independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii, precum și autoritatea de lucru judecat.

Atribuțiile date prin lege sau prin regulament în competența președinților sau a vicepreședinților de instanțe nu pot fi delegate colegiilor de conducere.

Președinții instanțelor desemnează judecătorii care urmează să îndeplinească, potrivit legii, și alte atribuții decât cele privind activitatea de judecată.

Secțiile instanțelor judecătorești sunt conduse de câte un președinte de secție.

În cadrul fiecărei instanțe judecătorești funcționează un colegiu de conducere, care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere a instanței. Colegiul de conducere al curții de apel exercită și acțiunea disciplinară, în condițiile legii.

Completele de judecată. Președinții instanțelor sau, după caz, președinții de secții stabilesc compunerea completelor de judecată, de regulă, la începutul anului judecătorească, cu avizul colegiului de conducere al instanței, urmărind asigurarea continuității completului.

Completul de judecată este prezidat de președintele sau vicepreședintele instanței, de judecătorul inspector ori, după caz, de președintele de secție, atunci când aceștia participă la judecată. În celelalte cazuri, completul de judecată este prezidat, prin rotație, de judecătorul desemnat de președintele instanței sau al secției, dintre judecătorii care compun acel complet.

ATENȚIE

Repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat. Cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege.

Cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a judecătorei, tribunalului și curții de apel se judecă în complet format dintr-un judecător, cu excepția cauzelor privind conflictele de muncă și de asigurări sociale.

Completul pentru soluționarea în primă instanță a cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale se constituie din 2 judecători și 2 asistenți judiciari. Asistenții judiciari participă la deliberări cu vot consultativ și semnează hotărârile pronunțate. Opinia acestora se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează. În cazul în care judecătorii care intră în compunerea completului de judecată nu ajung la un acord asupra hotărârii ce urmează a se pronunța, procesul se judecă din nou în complet de divergență.

IMPORTANT

Completul de divergență se constituie prin includerea, în completul de judecată, a președintelui sau a vicepreședintelui instanței, a președintelui de secție ori a judecătorului din planificarea de permanență.

Apelurile se judecă în complet format din 2 judecători, iar recursurile, în complet format din 3 judecători, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

În cazul completului format din 2 judecători, dacă aceștia nu ajung la un acord asupra hotărârii ce urmează a se pronunța, procesul se judecă din nou în complet de divergență, în condițiile legii.

IMPORTANT

Prin excepție de la cele precizate anterior, în următoarele cazuri apelul și recursul se soluționează de un complet format de un singur judecător:

- contestațiile la titlu
- cererea de îndreptare a greșelilor materiale
- lămurirea, completarea cerută în legătură cu hotărârile pronunțate în primă instanță de judecătorei, tribunale sau curți de apărare
- cererile de constatare a nulității actelor emise în primă instanță

III. BUNA ADMINISTRARE ÎN JUSTIȚIE

A. COMPETENȚA INSTANȚELOR ÎN MATERIE CIVILĂ

1. COMPETENȚA MATERIALĂ A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

IMPORTANT

Competența materială reprezintă criteriul cu ajutorul căruia se determină care dintre instanțele de grade este competentă să soluționeze un anumit tip de litigii.

JUDECĂTORIILE JUDECĂ (ART. 1 COD PROC. CIV.):

- în primă instanță, toate procesele și cererile în afară de cele date de lege în competența altor instanțe;
- plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege;
- în orice alte materii date prin lege în competența lor.

TRIBUNALELE JUDECĂ (ART. 2 COD PROC. CIV.):

- a) în primă instanță:
 - procesele și cererile în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 1 miliard lei, precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani;
 - procesele și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste 5 miliarde lei;
 - conflictele de muncă, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe;
 - procesele și cererile în materie de contencios administrativ, în afară de cele date în competența curților de apel;
 - procesele și cererile în materie de creație intelectuală și de proprietate industrială;
 - procesele și cererile în materie de expropriere;
 - cererile pentru încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției;
 - cererile pentru repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale;
 - cererile pentru recunoașterea, precum și cele pentru încuviințarea executării silite a hotărârilor date în țări străine.
- b) ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorei în primă instanță, în cazurile expres prevăzute de lege;
- c) ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorei care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului.

CURȚILE DE APĂL JUDECĂ (ART. 3 COD PROC. CIV.):

- în primă instanță, procesele și cererile în materie de contencios administrativ privind actele autorităților și instituțiilor centrale;

- ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță;
- ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale, ca instanțe de apel sau împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță, când acestea nu sunt supuse apelului;
- în orice alte materii date prin lege în competența lor.

ÎNALTA CURTE DE JUSTIȚIE ȘI CASAȚIE JUDECĂ (ART. 4 COD PROC. CIV.):

- recursurile declarate împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege;
- recursurile în interesul legii;
- în orice alte materii date prin lege în competența sa.

2. COMPETENȚELE INSTANȚELOR DIN PUNCT DE VEDERE TERITORIAL

Codul de procedură civilă stabilește competența de a judeca o pricină și prin prisma cărei instanțe trebuie să i se înainteze cererea de constituire, reconstituire sau recunoaștere a unui drept al persoanei. Competența teritorială este reglementată în articolele 5 până la 23 din Codul de procedură civilă.

Cererea se face la instanța domiciliului pârâtului. Dacă pârâtul are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliu cunoscut, cererea se face la instanța de la reședința sa din țară, iar dacă nu are nicio reședință cunoscută, la instanța domiciliului sau reședinței reclamantului.

Când pârâtul, în afară de domiciliul său, are în chip statornic o îndeletnicire profesională ori una sau mai multe așezări agricole, comerciale sau industriale, cererea se poate face și la instanța locului acelor așezări sau îndeletniciri, pentru obligațiile **patrimoniale** și care sunt născute sau care urmează să se execute în acel loc.

Cererea împotriva unei persoane juridice de drept privat se face la instanța sediului ei principal.

Cererea se poate face și la instanța locului unde ea are reprezentanță, pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate prin reprezentant sau din fapte săvârșite de acesta.

Cererea împotriva unei asociații sau societăți fără personalitate juridică se face la instanța domiciliului persoanei căreia, potrivit înțelegerii dintre asociați, i s-a încredințat președinția sau direcția asociației ori societății, iar, în lipsa unei asemenea persoane, la instanța domiciliului oricăruia dintre asociați. În acest din urmă caz, reclamantul va putea cere instanței numirea unui curator, care să reprezinte interesele asociaților.

Cererile îndreptate împotriva statului, direcțiilor generale, regiilor publice, caselor autonome și administrațiilor comerciale, se pot face la instanțele din capitala țării sau la cele din reședința județului unde își are domiciliul reclamantul. Când mai multe judecătoria din circumscripția aceluiași tribunal sunt deopotrivă competente, cererile în care figurează persoanele arătate anterior se introduc la judecătoria din localitatea de reședință a județului, iar în Capitală, la judecătoria sectorului 4.

Cererea îndreptată împotriva mai multor pârâți poate fi făcută la instanța competentă pentru oricare dintre ei; în cazul în care alături de cererea principală există și cereri accesorii, cererea se face la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali.

În afară de instanța domiciliului pârâtului, mai sunt competente următoarele instanțe:

- în cererile privitoare la executarea, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui contract, instanța locului prevăzut în contract pentru executarea, fie chiar în parte, a obligațiunii;
- în cererile ce izvorăsc dintr-un raport de locațiune a unui imobil, în acțiunile în justificare sau în prestațiune tabulară, instanța locului unde se află imobilul;

- în cererile ce izvorăsc dintr-o cambie, cec sau bilet la ordin, instanța locului de plată;
- în cererile privitoare la obligații comerciale, instanța locului unde obligația a luat naștere sau aceea a locului plății;
- în cererile izvorâte dintr-un contract de transport, instanța locului de plecare sau de sosire;
- în cererile făcute de ascendenți sau descendenți pentru pensia de întreținere, instanța domiciliului reclamantului;
- în cererile ce izvorăsc dintr-un fapt ilicit, instanța în circumscripția căreia s-a săvârșit acel fapt.

a) Competența în materie de asigurare

Cererea privitoare la despăgubiri se va putea face și la instanța în circumscripția căreia se află:

- domiciliul asiguratului;
- bunurile asigurate;
- locul unde s-a produs accidentul.

Alegerea competenței prin convenție este nulă dacă a fost făcută înainte de nașterea dreptului la despăgubire. Dispozițiile de mai sus nu se aplică în materie de asigurări maritime și fluviale. Reclamantul poate alege între mai multe instanțe deopotrivă competente.

b) Competența în materie de bunuri nemiscătoare (imobile)

Cererile privitoare la bunuri nemiscătoare (imobile) se fac numai la instanța în circumscripția căreia se află nemiscătoarele (imobilele).

Când imobilul este situat în circumscripțiile mai multor instanțe, cererea se va face la instanța domiciliului sau reședinței pârâtului, dacă acestea se află în vreuna din aceste circumscripții, iar în caz contrar, la oricare din instanțele în circumscripțiile cărora se află imobilul.

c) Competența în materie de moștenire

În materie de moștenire, sunt de competența instanței celui din urmă domiciliu al defunctului:

- cererile privitoare la validitatea sau executarea dispozițiilor testamentare;
- cererile privitoare la moștenire, precum și cele privitoare la pretențiile pe care moștenitorii le-ar avea unul împotriva altuia;
- cererile legatarilor sau ale creditorilor defunctului împotriva vreunui din moștenitori sau împotriva executorului testamentar.

d) Competența în alte materii

- cererile în materie de societate, până la sfârșitul lichidării în fapt sunt de competența instanței locului unde societatea își are sediul principal;
- cererile în materia reorganizării judiciare și a falimentului sunt de competența exclusivă a tribunalului în circumscripția căruia se află sediul principal al debitorului.
- cererile **accesorii**⁵ și **incidentale**⁶ urmează a fi soluționate de instanța competentă să judece cererea principală;
- în cererile pentru constatarea existenței sau inexistenței vreunui drept, competența instanței se determină după regulile prevăzute pentru cererile având de obiect executarea prestației

5 Cerearea este accesorie dacă de rezolvarea ei depinde de soluția din cererea principală.

6 Prin cerere incidentală înțelegem acea cerere care poate avea o existență de sine stătătoare, ca și cererea principală, care este formulată în cadrul unui litigiu aflat deja pe rolul instanțelor.

IMPORTANT

Instanța investită potrivit dispozițiilor referitoare la competența după valoarea obiectului cererii rămâne competentă să judece chiar dacă, ulterior investirii, intervin modificări în ceea ce privește cuantumul valorii aceluiși obiect.

Părțile pot conveni, prin înscris sau prin declarație verbală în fața instanței, ca pricinile privitoare la bunuri să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii, au competență teritorială, afară de cazurile referitoare la competența instanței în materie de bunuri imobile, în materie de moștenire și în materie de societate și organizare judiciară și faliment (cazuri prevăzute expres de art. 13, 14, 15 și 16 din Codul de procedură civilă).

B. COMPETENȚA INSTANȚELOR ÎN MATERIE PENALĂ

1. COMPETENȚA MATERIALĂ A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Judecătorii judecă în primă instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege. (art. 25 C.proc.pen.)

Tribunalele judecă (art. 27 C.proc.pen.):

a) în prima instanță:

- infracțiunile de omor, omor calificat, omor deosebit de grav, pruncucidere, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, lipsirea de libertate în mod ilegal⁷, violul⁸, tâlhăria în forma agravată⁹, pirateria¹⁰, în forma agravată, înșelăciunea¹¹ care a avut consecințe deosebit de grave, luarea de mită, darea de mită, traficul de influență, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă, supunerea la rele tratamente, represiunea nedreaptă, evadarea și înlesnirea evadării, nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive¹², trafic de stupefiante, instigarea la discriminare, infracțiunea de contrabandă, dacă a avut ca obiect arme, muniții sau materii explozive ori radioactive;
- infracțiunile săvârșite cu intenție, care au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei;
- infracțiunea de spălare a banilor, precum și infracțiunile privind traficul și consumul ilicit de droguri;
- infracțiunea de bancrută frauduloasă, dacă fapta privește sistemul bancar;
- infracțiunile la regimul drepturilor de proprietate intelectuală și industrială;

7 Lipsirea de libertate în mod ilegal în forma agravantă — a se vedea art. 189, alin. 3 și alin. 5

8 În forma agravantă — art. 197, alin.3

9 A se vedea art. 211, alin. 3 - Pedepșa este închisoarea de la 7 la 20 de ani, dacă tâlhăria a fost săvârșită:

a) de două sau mai multe persoane împreună;

b) de o persoană având asupra sa o armă, o substanță narcotică ori paralizantă;

c) într-o locuință sau în dependențe ale acesteia;

d) în timpul unei calamități;

e) a avut vreuna din urmările arătate în art. 182. din Codul Penal.

10 A se vedea art. 212, alin.3 - Pirateria care a produs consecințe deosebit de grave sau a avut ca urmare moartea victimei se pedepsește cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi

11 A se vedea art. 215, alin 5 din Codul Penal

12 A se vedea art. 279¹ Cod Penal

- alte infracțiuni date prin lege în competența sa;
- b) ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii în primă instanță
- c) ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii în cazurile anume prevăzute de lege
- d) soluționează conflictele de competență ivite între judecătorii din circumscripția sa, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege

CURȚILE DE APEL JUDECĂ (ART. 281 C.PROC.PEN):

a) ca instanță de fond:

- infracțiuni contra siguranței statului¹³ și infracțiuni privind siguranța națională a României prevăzute în legi speciale;
- conflictul de interese, infracțiuni contra siguranței circulației pe căile ferate, când s-a produs o catastrofă de cale ferată și infracțiuni contra păcii și omenirii.
- infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe, precum și de avocați, notari publici, executori judecătorești și de controlorii financiari ai Curții de Conturi;
- alte infracțiuni date prin lege în competența sa;
- b) ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de tribunale;
- ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de tribunale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;
- soluționează conflictele de competență ivite între tribunale sau între judecătorii și tribunale din circumscripția sa ori între judecătorii din circumscripția unor tribunale diferite aflate în circumscripția Curții, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.
- soluționează cererile prin care s-a solicitat extrădarea sau transferul persoanelor condamnate în străinătate

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE JUDECĂ:

a) în primă instanță:

- infracțiunile săvârșite de senatori și deputați;
- infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ și de Avocatul Poporului;
- infracțiunile săvârșite de mareșali, amirali, generali și chestori;
- infracțiunile săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai Înalțului Cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia;
- infracțiunile săvârșite de către membrii Consiliului Superior al Magistraturii;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii și magistrații asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe și de procurorii Direcție Naționale Anticorupție
- alte cauze date prin lege în competența sa;

13 A se vedea și art. 155 — 173 din Codul Penal

- b) ca instanță de recurs:
 - recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în primă instanță, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
 - recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, ca instanțe de apel, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
 - recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în primă instanță, de secția penală a Curții Supreme de Justiție, precum și alte cazuri prevăzute de lege;
- c) judecă recursurile în interesul legii;
- d) soluționează:
 - conflictele de competență în cazurile în care Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța superioară comună;
 - cazurile în care cursul justiției este întrerupt;
 - cererile de strămutare.
 - alte cazuri anume prevăzute de lege.

2. COMPETENȚA TERITORIALĂ A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Potrivit art. 30 din C.proc.pen., competența teritorială în materie penală este determinată de unul din următoarele elemente:

- a) locul unde a fost săvârșită infracțiunea;

IMPORTANT

Prin „locul săvârșirii infracțiunii” se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

- b) locul unde a fost prins făptuitorul;
 - c) locul unde locuiește făptuitorul;
 - d) locul unde locuiește persoana vătămată.
- Judecarea cauzei va fi făcută de instanța competentă potrivit celor de mai sus, în a cărei rază teritorială s-a efectuat urmărirea penală.

IMPORTANT

Când urmărirea penală se efectuează de către Parchetul de pe lângă Înalta curte de Casație și Justiție sau de către parchetele de pe lângă curțile de apel ori de pe lângă tribunale sau de către un organ de cercetare central ori județean, procurorul, prin rechizitoriu, stabilește căreia dintre instanțele competente potrivit celor de mai sus, îi revine judecarea cauzei, ținând seama ca, în raport cu împrejurările acesteia, să fie asigurată buna desfășurare a procesului penal.

Infracțiunile săvârșite în afara teritoriului țării se judecă, după caz, de către instanțele în a căror circumscripție își are domiciliul sau locuiește făptuitorul. Dacă acesta nu are domiciliul și nici nu locuiește în România, iar fapta este de competența judecătorești, se judecă de Judecătoria Sectorului 2, iar în celelalte cazuri, de instanța

competentă, din municipiul București, cu excepția cazului când prin lege se dispune altfel.

IMPORTANT

Infracțiunea săvârșită pe o navă este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Infracțiunea săvârșită pe o aeronavă este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul loc de aterizare pe teritoriul român.

Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, competența este cea prevăzută în alin. 1, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

C. COMPETENȚA ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ

IMPORTANT

Urmărirea penală presupune strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Urmărirea penală se efectuează de către procurori și de către organele de cercetare penală.

- a) organele de cercetare ale poliției judiciare;
- b) organele de cercetare speciale.

Cercetarea penală se efectuează de organele de cercetare ale poliției judiciare, pentru orice infracțiune care nu este dată, în mod obligatoriu, în competența altor organe de cercetare penală

Procurorul supraveghează urmărirea penală; acesta conducând și controlând nemijlocit activitatea de cercetare penală a poliției judiciare și a altor organe de cercetare speciale.

Procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează.

Urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către procuror, în cazul infracțiunilor împotriva protecției muncii, în cazul altor infracțiuni date prin lege în competența sa precum și în cazul următoarelor infracțiuni prevăzute în Codul penal:

Art. 155	Trădarea	Art. 236	Ofensa adusă unor însemne
Art. 156	Trădarea prin ajutarea inamicului	Art. 239	Ultrajul
Art. 157	Trădarea prin transmitere de secrete	Art. 250	Purtarea abuzivă
Art. 158	Actiunile dușmănoase contra statului	Art. 252	Neglijența în păstrarea secretului de stat
Art. 159	Spionajul	Art. 2531	Conflictul de interese
Art. 160	Atentatul care pune în pericol siguranța statului	Art. 254	Luarea de mită
Art. 161	Atentatul contra unei colectivități	Art. 255	Darea de mită
Art. 162	Subminarea puterii de stat	Art. 257	Traficul de influență
Art. 163	Actele de diversiune	Art. 265	Omission de a încunoștința organele judiciare
Art. 165	Subminarea economiei naționale	Art. 266	Arestarea nelegală și cercetarea abuzivă
Art. 166	Propaganda în favoarea statului totalitar	Art. 267	Supunerea la rele tratamente
Art. 166 ¹	Actiuni împotriva ordinii constituționale	Art. 267 ¹	Tortura
Art. 167	Complotul	Art. 268	Represiunea nedreaptă
Art. 168	Compromiterea unor interese de stat	Art. 273	Neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă, din culpă
Art. 168 ¹	Comunicarea de informații false	Art. 274	Neîndeplinirea cu știință a îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă
Art. 169	Divulgarea secretului care periclitează siguranța statului	Art. 275	Părăsirea postului și prezența la serviciu în stare de ebrietate
Art. 170	Nedenunțarea	Art. 276	Distrugerea și semnalizarea falsă
Art. 171	Infrațiuni contra reprezentantului unui stat străin	Art. 2791	Nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive
Art. 174	Omorul	Art. 280	Nerespectarea regimului materiilor explozive
Art. 175	Omorul calificat	Art. 2801	Nerespectarea regimului de ocrotire a unor bunuri
Art. 176	Omorul deosebit de grav	Art. 3022	Nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri
Art. 177	Pruncuciderea	Art. 317	Instigarea la discriminare
Art. 179	Determinarea sau înlesnirea sinuciderii	Art. 323	Asocierea pentru săvârșirea de infrațiuni
Art. 189	Lipsirea de libertate în mod ilegal	Art. 356	Propaganda pentru război
Art. 190	Sclavia	Art. 357	Genocidul
Art. 191	Supunerea la muncă forțată sau obligatorie	Art. 358	Tratamentele neomnoase
Art. 211 (3)	Talhară	Art. 359	Distrugerea unor obiective și însușirea unor bunuri
Art. 212	Pirateria	Art. 360	Distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale

ATENȚIE

Este competent să efectueze urmărirea penală, în cazurile prevăzute anterior, și să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza.

IV. PRINCIPIILE PROCESULUI CIVIL ȘI A CELUI PENAL

1. PREZENTARE GENERALĂ

Principiile reprezintă reguli esențiale ce determină structura și modul de desfășurare a procesului, guvernând întreaga activitate judiciară.

Din punctul de vedere al reglementărilor dreptului intern aceste principii sunt prevăzute într-o serie de acte normative, atât pentru procesul civil cât și pentru cel penal, la care se adaugă principiile din legislația internațională cu privire la drepturile omului, în secțiunile dedicate drepturilor în fața justiției.

ATENȚIE

Aceste principii sunt esențiale în aprecierea modului de realizare a actului de justiție, și nici o prevedere a codurilor de procedură nu poate fi interpretată în contra lor. Orice încălcarea a acestor principii poate reprezenta un abuz judiciar, care dacă profită uneia dintre părți poate constitui faptă coruptivă.

Dreptul procesual civil se bazează pe următoarele principii:

- Principiul legalității
- Principiul aflării adevărului
- Principiul dreptului la apărare
- Principiul publicității
- Principiul oralității
- Principiul rolului activ al judecătorului
- Principiul disponibilității
- Principiul contradictorialității
- Principiul nemijlocirii
- Principiul continuității

În materia dreptului procesual penal:

- Principiul legalității procesului penal;
- Principiul oficialității procesului penal;
- Principiul aflării adevărului;
- Principiul rolului activ al organelor judiciare penale;
- Principiul garantării libertății persoanei;
- Principiul garantării dreptului la apărare;
- Principiul asigurării demnității persoanei;
- Principiul limbii de desfășurare a procesului penal;
- Prezumția de nevinovăție.

Aceste principii prezintă o importanță teoretică de politică legislativă și au o semnificație deosebită din punct de vedere practic. Din punctul de vedere al politicii legislative, aceste principii sunt folosite de legiuitor pentru a direcționa realizarea justiției având la bază anumite deziderate sau obiective pe care și le propune, cum ar fi eficientizarea activității judiciare, respectarea drepturilor omului, etc.

ATENȚIE

- acestea contribuie la înțelegerea și interpretarea corectă a normelor procesuale;
- orientează activitatea de elaborare a legislației procesuale în sensul adoptării unor reglementări coerente și eficiente;
- contribuie la formarea unei jurisprudențe unitare.

Aceste principii sunt consacrate în Constituție, în Legea de organizare judecătorească¹⁴ precum și în importante documente internaționale.

Printre cele mai importante documente internaționale menționăm: Declarația Universală a Drepturilor Omului; Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice și Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Semnificative sunt prevederile Convenției Europene privind Drepturile Omului (C.E.D.O.), care stabilesc cadrul juridic european obligatoriu pentru toate țările membre ale Consiliului Europei.

IMPORTANT

În art. 6 al Convenției Europene sunt sintetizate cele mai importante principii ale activității judiciare, respectiv:

- independența și imparțialitatea justiției;
- publicitatea dezbaterilor ;
- dreptul la apărare.

Aceste principii cuprinse în C.E.D.O. trebuie să orienteze și viitoarea activitate de legiferare în materie procesuală la nivelul dreptului românesc.

După cum se observă, aceste principii trebuie să guverneze întreaga procedură judiciară, fie că este penală, fie că este civilă.

IMPORTANT

Unele principii se aplică la nivelul întregului sistem de drept (principiul legalității), altele sunt aplicabile mai multor ramuri de drept (principiul adevărului, principiul publicității) sau guvernează numai activitatea judiciară în materie civilă (principiul disponibilității).

2. PREZENTAREA PRINCIPIILOR PROCESUAL CIVILE

A. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII:

- constituie alături de principiul independenței judecătorului, principiul rolului activ al judecătorului și principiul adevărului unul din pilonii activității judiciare;
- legalitatea reprezintă un principiu general recunoscut în statele democratice . Presupune respectarea actelor normative edictate de către toate organele de stat, de toate persoanele juridice de drept public sau privat și de toți cetățenii;

14 Legea nr. 304/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare.

- deși actuala lege fundamentală — Constituția — nu-i consacră un text special, principiul legalității este considerat o valoare constituțională, rezultând din unele dispoziții constituționale

EXEMPLE

Art. 51 din Constituție care prevede că „Respectarea legii fundamentale, a supremației sale și a legilor este obligatorie”; Art. 123 precizează că ”Justiția se desfășoară în numele legii, iar judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”, art. 131 al. 1 prevede că „Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității”.

- reprezintă o cerință obiectivă într-un stat de drept și o garanție a desfășurării în condiții optime a tuturor mecanismelor sociale;
- judecătorul trebuie să interpreteze și să aplice legea în concordanță cu litera și spiritul ei, precum și în raport cu cerințele vieții sociale, nu după preferințele sale subiective.

B. PRINCIPIUL INDEPENDENȚEI JUDECĂTORULUI ȘI AL SUPUNERII LUI NUMAI FAȚĂ DE LEGE:

- potrivit art. 123 al. 2 din Constituție „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Acest text este reluat și în Legea 304/2004 de organizare judiciară, precum și în Legea 303/2004 privind statutul magistraților care, în art. 1 al. 2, stipulează că „ Judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali”;
- independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o influență din partea unui organ de stat sau din partea vreunei persoane;
- independența este necesară pentru a asigura și imparțialitatea judecătorului față de părțile din proces;
- atitudinea judecătorului în cadrul procedurii judiciare trebuie să fie neutră față de poziția și interesele părților litigante.

Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești iau măsuri pentru organizarea și buna funcționare a instanțelor pe care le conduc și, după caz, a instanțelor din circumscriptiile acestora, asigură și verifică respectarea obligațiilor statutare și a regulamentelor de către judecători și personalul auxiliar de specialitate. Verificările efectuate personal de președinți sau vicepreședinți ori prin judecători anume desemnați trebuie să respecte principiile independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii, precum și autoritatea de lucru judecat.

Acest control profesional al judecătorilor nu trebuie să se răsfrângă asupra legalității și temeiniciei hotărârilor judecătorești.

Controlul are un caracter profesional care trebuie să rămână fără influență asupra dispozițiilor ce consacră principiul independenței judecătorilor . Acest control este posterior pronunțării hotărârii.

C. PRINCIPIUL INAMOVIBILITĂȚII JUDECĂTORILOR

Inamovibilitatea este acel beneficiu al legii care le conferă judecătorilor stabilitate în funcție . Astfel, conform legii, „judecătorii odată investiți nu mai pot fi revocați, transferați sau suspendați decât în condiții excepționale”.

Precizări:

- este unul din cele mai importante principii ale organizării justiției într-un stat democratic și de drept ;

- necesitatea instaurării acestui principiu a fost surprinsă într-un mod elocvent de Benjamin Constant în următoarea formulare : „Un judecător amovibil sau revocabil este mai periculos decât un judecător care și-ar fi cumpărat funcția”;
- majoritatea legislațiilor moderne consacră acest principiu;
- problema independenței magistraților și a inamovibilității judecătorului este esențială și de interes universal a format obiectul de reglementare a O.N.U. la cel de de-al VII Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentelor aplicate delincvenților, organizat la Milano în anul 1985 (rezoluțiile Adunării Generale nr. 40/32/29.11.1985 și nr. 40/146/13.12.1985;
- există o strânsă legătură între independență, imparțialitate și inamovibilitate .Art. 124 din Constituție prevede că „Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili potrivit legii”.

D. PRINCIPIUL ADEVĂRULUI

- acest principiu este consacrat în art. 129 și art. 130 Cod procedură civilă;
- constă în faptul că adevărul trebuie să constituie scopul final al activității judiciare în orice stat modern și democrat;
- principiul adevărului trebuie să guverneze întreaga activitate de înfăptuire a actului de justiție
- este o obligație a judecătorului impusă de lege acestuia;
- implică cerința ca toate împrejurările de fapt ale cauzei să fie stabilite de către instanță în deplină concordanță cu realitatea.

ATENȚIE

Hotărârea pronunțată cu nerespectarea principiului adevărului este netemeinică în principiu, iar cea privitoare la interpretarea și aplicarea legii este nelegală.

E. PRINCIPIUL ROLULUI ACTIV AL JUDECĂTORULUI. ACEST PRINCIPIU IMPUNE URMĂTOARELE OBLIGAȚII:

- obligă instanța de a pune, din oficiu, în dezbaterea părților orice împrejurare de fapt sau de drept care ar putea conduce la dezlegarea cauzei (art. 129 Cod procedură civilă);
- obligă instanța de a ordona, din oficiu, dovezile pe care le consideră necesare pentru soluționarea cauzei, chiar dacă părțile se împotrivesc;
- obligă instanța de a încuviința în apel refacerea sau completarea probelor administrate la prima instanță și de a dispune administrarea de noi probe ;
- preocuparea judecătorului pentru soluționarea rapidă sau cu celeritate a cauzei,
- să nu conducă la diminuarea inițiativei părților în procesul civil.

OBSERVAȚIE

Acest principiu trebuie să fie pus în practică în tot cursul judecării și se află în strânsă legătură cu principiul adevărului.

F. PRINCIPIUL EGALITĂȚII PĂRȚILOR ÎN FAȚA JUSTIȚIEI

- acest principiu este reglementat de art. 16 din Constituția României;
- este de o importanță deosebită deoarece asigurarea egalității reprezintă o obligație a tuturor statelor și decurge și din Declarația Universală a Drepturilor Omului (D.U.D.O) și din celelalte tratate și pacte referitoare la drepturile omului;
- potrivit art. 1 din D.U.D.O. „Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi .; ”
- art. 10 din același document internațional prevede că „Orice persoană are dreptul în deplină egalitate ca litigiul său să fie examinat în mod echitabil ... ;

ATENȚIE

Egalitatea părților în fața legii presupune :

- judecarea proceselor pentru toți cetățenii trebuie să se realizeze de aceleași organe potrivit aceluiași reguli procesuale;
- aceleași drepturi procesuale trebuie acordate tuturor părților fără nici o deosebire.

Instanța de judecată, conform acestui principiu, este obligată să :

- asigure un echilibru în situația procesuală a părților;
- să înștiințeze părțile asupra termenelor de judecată, să le comunice actele de procedură, să lămurească părțile asupra drepturilor lor.

G. PRINCIPIUL DESFĂȘURĂRII PROCEDURII JUDICIARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ:

- acest principiu este consacrat în legislația noastră prin formularea: „procedura judiciară se desfășoară în limba română” ;
- art. 13 din Constituție prevede că „limba oficială este limba română”. Nerespectarea acestei prevederi atrage nulitatea hotărârii pronunțate în cauză.

ATENȚIE

Există însă o excepție de la acest principiu: cetățenii aparținând minorităților naționale precum și persoanele care nu înțeleg limba română au dreptul de a lua la cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii prin interpret. În cazul procesului penal acest drept este asigurat gratuit.

H. PRINCIPIUL PUBLICITĂȚII (DEZBATERILOR):

- acest principiu are valoare constituțională. Art. 126 din Constituție prevede că „Ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege”, când ar putea vătăma ordinea și moralitatea publică sau părțile;
- de asemenea, art. 121 Cod procedură civilă prevede că : „Ședințele vor fi publice , afară de cazurile când legea dispune altfel”;
- sunt prevăzute două forme : publicitatea pentru părți și publicitatea pentru public;
- publicitatea este consacrată și în unele documente internaționale: art. 10 din D.U.D.O.

I. PRINCIPIUL ORALITĂȚII:

- acest principiu rezultă din art. 127 Cod procedură civilă care prevede că : „pricinile se dezbat verbal, dacă legea nu dispune altfel”;
- oralitatea implică dreptul părților de a-și susține verbal pretențiile, de a da explicații, de a discuta materialul probator administrat în cauză, de a invoca neregularitatea actului de procedură, de a pune concluzii cu privire la toate împrejurările de fapt și de drept ale litigiului;
- nu exclude întocmirea unor acte de procedură în formă scrisă;
- unele acte de procedură se întocmesc în mod obligatoriu în forma scrisă (cererea de chemare în judecată, încheierea de ședință, cererea de intervenție, minuta, hotărârea judecătorească).

J. PRINCIPIUL CONTRADICTORIALITĂȚII:

- acest principiu constă în posibilitatea conferită de lege părților de a discuta și combate orice element de fapt sau de drept al procesului civil;
- nu poate fi luată nici o măsură de către instanță fără a acorda părților dreptul de a se apăra
- există o legătură indisolubilă între principiul dreptului la apărare și principiul contradictorialității;
- pentru ca părțile să aibă posibilitatea efectivă de a discuta în contradictoriu toate elementele cauzei, ele trebuie informate în timp util despre locul și data soluționării acestuia, cerință care se realizează prin citarea părților.

K. PRINCIPIUL DREPTULUI LA APĂRARE:

- acest principiu are valoare constituțională . Art. 24 din Constituție prevede că „Dreptul la apărare este gratuit”;
- constă în posibilitatea părților de a lua la cunoștință de toate actele de la dosar, de a formula cereri, de a solicita probe, de a invoca excepții de procedură, de a exercita căile legale de atac, de a recuza pe judecători;
- oferă posibilitatea recunoscută de lege părților în litigiu de a-și angaja un apărător care să le asigure o apărare certificată;
- art. 7 Cod procedură civilă reglementează situațiile dreptului de apărare prin „avocat gratuit”;
- art. 156 Cod procedură civilă stabilește „dreptul părților de a pune concluzii scrise și obligația instanței de a acorda cuvântul părților,..
- art. 6, punctul 3, lit. c din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: “Orice acuzat are, în special, dreptul: se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer”

L. PRINCIPIUL DISPONIBILITĂȚII:

- reprezintă posibilitatea conferită de lege de a sesiza autoritățile judiciare, de a dispune de obiectul litigiului și de mijloacele de apărare;
- judecătorul nu poate soluționa un litigiu decât pe baza cererii părții interesate și numai în limitele sesizării ;
- principiul disponibilității constă în dreptul reclamantului de a determina limitele acțiunii, de a renunța la acțiune, sau la dreptul său subiectiv;
- oferă părâtului dreptul de a fi de acord cu pretențiile formulate de reclamant,
- oferă dreptul ambelor părți de a pune capăt procesului printr-o tranzacție;
- dă posibilitatea părților de a exercita căile legale de atac;
- dă dreptul de a fi de acord cu hotărârea pronunțată;
- dă dreptul părții câștigătoare de a solicita executarea silită a hotărârii.

M. PRINCIPIUL NEMIJLOCIRII.

Acest principiu constă în obligația instanței civile de a cerceta în mod direct întreg materialul probator.

N. PRINCIPIUL CONTINUITĂȚII:

- acest principiu presupune soluționarea întregului proces într-o singură ședință de judecată;
- contribuie la corecta soluționare a litigiilor civile prin faptul că judecătorii pot reține cu multă ușurință și în întreaga lor complexitate toate aspectele relevante ale cauzei;
- este de natura să contribuie la soluționarea rapidă a litigiilor deduse judecătii;
- presupune unicitatea completului de judecată, soluționarea întregului proces de către același judecător ;
- continuitatea ședinței de judecată, soluționarea cauzei într-o singură ședință.

3. PREZENTAREA PRINCIPIILOR PROCESUAL PENALE

Întrucât principiile care guvernează procesul penal sunt în mare parte similare cu cele ale procesului civil, vom detalia în această secțiune numai acele principii specifice procesului penal.

ATENȚIE

Deosebit de importante pentru procesul penal sunt principiile: oficialității procesului penal; rolului activ al organelor judiciare. Celelalte principii le-am detaliat anterior în cadrul principiilor procedurale civile.

A. PRINCIPIUL OFICIALITĂȚII PROCESULUI PENAL:

- oficialitatea procesului penal desemnează acea calitate ce presupune că actele necesare acestuia se îndeplinesc din oficiu;
- toate actele de urmărire se judecă, de punere în executare, se îndeplinesc din oficiu ca o obligație de serviciu a celor ce funcționează acolo. Putem vorbi de apărarea societății prin legea penala atunci când organele judiciare au obligația să descopere toate infracțiunile și făptuitorii;

- art. 221 prevede obligația pentru organele de urmărire de a se sesiza din oficiu atunci când află pe orice cale de săvârșirea unei infracțiuni, urmărirea penală începând și toate actele urmând a fi îndeplinite din oficiu, neputându-se opri procesul penal decât în situații speciale. În afara acestora, procurorul dispune trimiterea în judecată, conform art. 223, iar instanța de judecată, conform art. 345, alin. 2, dispune condamnarea atunci când nu a intervenit nici o situație de achitare sau de încetare a procesului penal, fapta există și a fost săvârșită de inculpat, este infracțiune, în sensul art. 17 C. pen., iar după ce hotărârea de condamnare a rămas definitivă, punerea în executare se face tot din oficiu;
- când se soluționează o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești, legea prevede obligația de a se lua în considerare motivele invocate; organele de control judiciar trebuie să descopere orice alte motive de ilegalitate sau netemeinicie, din oficiu.

Principiul civil al disponibilității se opune din acest punct de vedere principiului oficialității din procesul penal:

- legea de procedură penală nu are un caracter absolut, ci permite ca în anumite situații începerea și continuarea procesului penal să depindă de voința unor persoane sau autorități.;
- legea de procedură penală presupune că pentru tragerea la răspundere penală pentru săvârșirea unor infracțiuni este necesară plângerea prealabilă¹⁵ a persoanei vătămate, lipsa ei constituind un obstacol pentru procesul penal. Dacă aceasta a fost formulată în condițiile legii, procesul penal se desfășoară în continuare, potrivit regulilor de oficialitate;
- legea condiționează continuarea procesului penal de voința persoanei vătămate ca aceasta să nu-și retragă plângerea prealabilă, iar în cazurile prevăzute de lege, să nu se împace cu inculpatul, acestea fiind cauze de înlăturare a răspunderii penale și obstacole în calea desfășurării procesului penal;
- sunt unele infracțiuni la care începerea procesului penal este condiționată de autorizarea prealabilă a unor autorități (art. 5 C. pen.);

Pentru unele infracțiuni săvârșite de anumite persoane, se cere sesizarea lor de către o anumită autoritate:

- infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului în cadrul atribuțiilor lor pot fi sesizate numai de Președinte sau de Parlament;
- infracțiunile săvârșite de militari;
- infracțiunile privind siguranța circulației pe căile ferate se sesizează de către Direcția Generală a C.F.R.;
- art. 171 C. pen. cere sesizarea Guvernului străin pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul României împotriva reprezentantului statului străin;
- în ceea ce privește punerea în executare, aceasta se realizează, de principiu, din oficiu, în toate situațiile. Când legea condiționează începerea sau continuarea procesului penal de îndeplinirea unei anumite condiții, aceasta da posibilitatea autorităților judiciare să înceapă procesul penal, toate actele de urmărire, judecata, punere în executare fiind realizate din oficiu.

B. PRINCIPIUL ROLULUI ACTIV:

- desfășurarea procesului penal are scopul de a se afla adevărul în fiecare cauză penală în legătura cu fapta și persoana urmărită sau judecată.
- pentru aflarea adevărului, organele judiciare administrează probe, iar art. 52 prevede că „pentru aflarea adevărului organele judiciare sunt obligate să lămurească fiecare cauză în parte sub toate aspectele pe baza de probe”.

¹⁵ Numai în anumite cazuri prevăzute de legea penală

- obligația administrării probelor revine organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată, pe când în procesul civil aceasta este la aprecierea părților.

- în procesul penal, aflarea adevărului constituie obligația esențială a organelor judiciare pe care legea le obligă să aibă rol activ.

Acest principiu impune următoarele cerințe:

- organele judiciare trebuie să explice părților ce drepturi procesuale au în dovedirea nevinovăției, care sunt modalitățile procesuale, termenele, căile de atac s. a.;
- dacă părțile din procesul penal dau dovada de pasivitate, organele judecătorești sunt obligate să aducă în discuția părților orice chestiune de fapt de natura a se afla adevărul, de a administra orice proba;
- în cadrul cailor de atac organul de control judiciar are obligația de a aduce în discuție și alte motive de ilegalitate și netemeinicie decât cele ale părților;
- dacă în procesul penal se constată ca inculpatul a mai săvârșit și alte acte materiale ale aceleiași infracțiuni sau infracțiuni în legătură cu cea pentru care este urmărit sau au existat coparticipanți, va avea loc o extindere a procesului penal.

V. INTEGRITATEA

O condiție esențială pentru o bună și corectă activitate de justiție este cea privitoare la integritatea magistraților.

Integritatea, în principal, presupune conformarea față de dispozițiile legale cu caracter imperativ, atât față de cele prohibitive (ce impun abținerea de la săvârșirea unei acțiuni de către magistrat), cât și față de cele cu caracter onerativ (ce obligă pe magistrat să realizeze o acțiune). Este cazul incompatibilităților, interdicțiilor, conflictului de interese, transparenței în administrarea justiției, sancționarea faptelor de corupție.

1. INCOMPATIBILITĂȚI ȘI INTERDICȚII

Funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, în condițiile legii.

ATENȚIE

Magistraților le este interzis:

- să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;
- să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură;
- să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome;
- să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

Prin derogare de la regulă magistrații pot fi acționari sau asociați ca urmare a legii privind privatizarea în masă. Alte interdicții:

- magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice;
- magistrații nu pot să facă parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare activități cu caracter politic;
- magistrații sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice;
- magistrații nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul;
- magistraților nu le este permis să comenteze sau să justifice în presă ori în emisiuni audiovizuale hotărârile sau soluțiile date în dosarele rezolvate de ei;
- magistrații nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea în cadrul cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate care, potrivit legii, se realizează de avocat.

Magistraților le este permis să pledeze, în condițiile prevăzute de lege, numai în cauzele lor personale, ale ascendenților și descendenților, ale soților, precum și ale persoanelor puse sub tutela sau curatela lor. Chiar și în asemenea situații însă magistraților nu le este îngăduit să se folosească de calitatea pe care o au pentru a influența soluția instanței de judecată sau a parchetului și trebuie să evite a se crea aparența că ar putea influența în orice fel soluția.

Magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic.

Magistrații pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale, cu acordul conducătorului instanței sau al parchetului.

Magistrații pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai asociațiilor sau fundațiilor care au scop științific ori profesional.

2. CONFLICTUL DE INTERESE ȘI REGIMUL INCOMPATIBILITĂȚILOR

Legea nr. 161/2003 are ca obiectiv instaurarea unor măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

Această lege reglementează conflictul de interese și regimul incompatibilităților ce pot interveni în exercitarea demnităților publice și este aplicabilă și magistraților.

A. CONFLICTUL DE INTERESE

Legea mai sus amintită definește conflictul de interese ca fiind situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor ce îi revin potrivit Constituției și altor acte normative.

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt:

- imparțialitatea;
- integritatea,
- transparența deciziei
- supremația interesului public.

ATENȚIE

În cazul existenței unui conflict de interese, magistratul este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să informeze de îndată despre aceasta.

Încălcarea acestor dispoziții poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

IMPORTANT

- Actele încheiate de o persoană aflată în conflict de interese sunt lovite de nulitate absolută.
- Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim ca urmare a existenței unui conflict de interese se poate adresa instanței de judecată.
- Orice persoană interesată poate sesiza în scris Agenția Națională de Integritate cu privire la existența unei situații de conflict de interese.

Conflictul de interese în forma penală

Legea nr. 278/2006, care modifică actualul Cod penal, a completat incriminarea faptelor de corupție cu art. 2531,

care prevede că fapta funcționarului public care, în exercitiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, sotul sau o ruda ori un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o alta persoana cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de munca în ultimii 5 ani sau din partea careia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natura, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durata maxima. Dispozițiile anterioare nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.

IMPORTANT

Codul Penal definește noțiunea de funcționar public ca fiind orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei entități publice. Rezultă de aici că infracțiunea de conflict de interese poate fi imputată și unui magistrat.

B. INCOMPATIBILITĂȚI

Funcția de judecător și procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

ATENȚIE

Magistraților le este interzis:

- să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură;
- să aibă calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome;
- să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;
- să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

Magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice. Ei nu pot să facă parte din partide politice ori să desfășoare activități cu caracter politic.

În exercitarea atribuțiilor, au obligația să se abțină de la exprimarea sau manifestarea convingerilor lor politice. De asemenea le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia.

ATENȚIE

Magistraților le este interzis să participe la judecarea unei cauze, în calitate de judecător sau procuror:

- dacă sunt soți sau rude până la gradul IV inclusiv între ei;
- dacă ei, soții sau rudele lor până la gradul IV inclusiv au vreun interes în cauză.

Aceste reguli se aplică și magistratului care participă, în calitate de judecător sau procuror, la judecarea unei cauze în căile de atac, atunci când soțul sau ruda până la gradul IV inclusiv a magistratului a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea în fond a acelei cauze. Normele de mai sus se completează cu prevederile Codului de

procedură civilă și ale Codului de procedură penală referitoare la incompatibilități, abținere și recuzare.

Alte interdicții:

- Judecătorul care devine avocat nu poate pune concluzii la instanța unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de judecător;
- Procurorul care devine avocat nu poate acorda asistență juridică la organele de urmărire penală din localitatea unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de procuror.

De asemenea, o serie de incompatibilități privind magistrații sunt prevăzute de Codul de procedură civilă și de Codul de procedură penală, astfel:

1. pentru judecători:
 - a. nu poate face parte din același complet de judecată împreună cu soțul sau o rudă apropiată.
 - b. nu mai poate participa la judecarea unei cauze într-o instanță superioară, sau la judecarea cauzei după desființarea hotărârii, dacă luat parte la soluționarea cauzei pe fond
 - c. dacă și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluția care putea fi dată în acea cauză
 - d. nu poate soluționa cauza dacă:
 - a pus în mișcare acțiunea penală
 - a dispus trimiterea în judecată
 - a pus concluzii în fond în calitate de procuror la instanța de judecată
 - a emis mandatul de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.
 - a fost reprezentant sau apărător al vreunui din părți
 - a fost arbitru, expert sau martor
 - există împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă, el, soțul sau o rudă apropiată
2. pentru procurori:
 - a. nu pot intra în compunerea aceleiași instanțe dacă sunt soți, sau rude apropiate cu magistrații asistenți sau grefierii de ședință
 - b. nu pot participa la soluționarea cauzei dacă:
 - a fost reprezentant sau apărător al vreunui din părți
 - a fost expert sau martor
 - există împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă, el, soțul sau o rudă apropiată
 - c. dacă a participat ca judecător la soluționarea cauzei în primă instanță, nu poate pune concluzii la judecarea în apel sau recurs
 - d. nu poate reface sau completa urmărirea penală, când aceasta este dispusă de instanță, dacă a efectuat urmărirea penală.

ATENȚIE

Magistrații au obligația de a aduce de îndată la cunoștința președintelui instanței sau, după caz, a procurorului general în subordinea căruia funcționează orice ingerință în actul de justiție, de natură politică sau economică, din partea unei persoane fizice sau juridice ori a unui grup de persoane.

Încălcarea oricăreia din dispozițiile prezentate mai sus, stipulate de art. 101-105 și 107 din Legea nr. 161/2003, constituie abateri disciplinare și se sancționează, în raport cu gravitatea abaterilor, cu:

- suspendarea din funcție pe timp de maximum 6 luni;
- îndepărtarea din magistratură.

IMPORTANT

Sancțiunile disciplinare se aplică de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Judecătorul sau procurorul sancționat cu îndepărtarea din magistratură nu poate ocupa nici o funcție de specialitate juridică timp de 3 ani.

Magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic.

Magistrații pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de elaborare a unor proiecte de acte normative, a unor documente interne sau internaționale.

IMPORTANT

Toate dispozițiile prezentate se aplică în mod corespunzător și judecătorilor Curții Constituționale.

C. DECLARAȚIILE DE AVERE ȘI DE INTERESE

Persoanele care exercită demnitățile publice și funcțiile publice trebuie să depună o declarație de avere și o declarație de interese. Au obligația declarării averii și intereselor: membrii Consiliului Superior al Magistraturii; judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, asimilați acestora, precum și asistenții judiciari; personalul auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și parchetelor și judecătorii Curții Constituționale. Declarațiile se fac în scris, pe propria răspundere și sunt publice. Declarațiile se publică pe pagina de internet a instituției, sau la avizierul propriu, în termen de cel mult 30 de zile de la primire. Declarațiile de avere și de interese se păstrează pe pagina de internet cel puțin 5 ani de la publicare, după care se arhivează. Declarațiile se publică de asemenea pe pagina de internet a Agenției Naționale de Integritate.

IMPORTANT

Declarația de avere cuprinde bunurile proprii, bunurile comune și cele deținute în indiviziune, precum și cele ale copiilor aflați în întreținere.

Declarațiile de interese se vor face cu privire la funcțiile și activitățile pe care le desfășoară, cu excepția celor legate de mandatul sau funcția publică pe care o exercită.

IMPORTANT

Funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:

- calitatea de asociat sau acționar la societăți comerciale, companii/societăți naționale, instituții de credit, grupuri de interes economic, precum și membru în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale;
- funcția de membru în organele de conducere, administrare și control ale societăților comerciale, regiilor autonome, companiilor/societăților naționale, instituțiilor de credit, grupurilor de interes economic, asociațiilor sau fundațiilor ori al altor organizații neguvernamentale;
- calitatea de membru în cadrul asociațiilor profesionale și/sau sindicale;
- calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control, retribuite sau neretribuite, deținute în cadrul partidelor politice, funcția deținută și denumirea partidului politic.

Persoanele precizate mai sus, care nu îndeplinesc alte funcții sau nu desfășoară alte activități decât cele legate de mandatul sau funcția pe care o exercită, depun o declarație în acest sens.

ATENȚIE

Dacă în termen de 10 zile de la depunerea declarației, persoana care semnează declarația sesizează deficiențe în completarea acesteia poate rectifica declarația în termen de 20 de zile. Dispozițiile sunt aplicabile și în situația în care deficiențele au fost constatate de persoanele desemnate să primească declarațiile. Declarația rectificată poate fi însoțită de documente justificative. Declarația rectificată depusă împreună cu eventualele documente se trimite de îndată Agenției.

Declarațiile de avere și de interese se depun după cum urmează:

- membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii, procurorii, asistenții judiciari și magistrații-asistenți - la persoana desemnată de secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii

IMPORTANT

În cadrul entităților unde își desfășoară activitatea persoane care au obligația de a depune declarații de avere și de interese, se desemnează persoane care vor asigura implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și de interese.

Persoanele astfel desemnate îndeplinesc următoarele atribuții:

- primesc, înregistrează declarațiile de avere și declarațiile de interese și eliberează imediat depunătorului o dovadă de primire;
- la cerere, pun la dispoziția personalului formularele declarațiilor de avere și de interese;
- oferă consultanță pentru completarea corectă a rubricilor din declarații și pentru depunerea în termen a acestora;
- evidențiază declarațiile de avere și declarațiile de interese în registre speciale, cu caracter public, denumite Registrul declarațiilor de avere și Registrul declarațiilor de interese, al căror model se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Agenției;

- asigură publicarea și menținerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese, pe pagina de internet

a instituției, sau la avizierul propriu;

- trimit Agenției Naționale de Integritate, în termen de cel mult 10 zile de la primire, copii certificate ale

declarațiilor de avere și ale declarațiilor de interese primite;

- publică pe pagina de internet a instituției, sau la avizierul propriu, numele și funcția persoanelor care nu

depun declarația de avere sau declarația de interese în termen de cel mult 15 zile de la expirarea termenului

legal de depunere, date pe care le comunică Agenției;

- acordă consultanță referitor la conținutul și aplicarea prevederilor legale privind declararea și verificarea

averilor, conflictele de interese și incompatibilitățile și întocmește note de opinie în acest sens, la solicitarea

persoanelor care au obligația depunerii declarațiilor.

VI. DEFINIȚIA CORUPȚIEI

1. CE ESTE CORUPȚIA?

Corupția este una din cele mai mari provocări ale epocii noastre, o provocare ce trebuie și poate fi înfruntată. Definițiile corupției și ale impactului său variază. Nu se poate presupune că fenomenul corupției înseamnă mereu același lucru sau că are același impact și aceeași motivație. În practică atitudinea publică poate umbri definițiile legale ale corupției, iar opinia publică poate da corupției definiții ce depășesc cadrul legal. Dacă opinia publică și definițiile legale nu concordă, este probabil ca oficialii să acționeze conform așteptărilor publicului și acționând astfel să eludeze legea.

IMPORTANT

Este esențial ca publicul să fie informat și lămurit în privința răului pe care îl poate cauza corupția.

În mod normal prin corupție înțelegem orice abatere de la moralitate, de la cinste și de la datorie, care aduce atingere interesului unei persoane sau interesului public, în favoarea interesului unei alte entități bine determinate, de regulă privată.

La nivel internațional, tema corupției a rămas multă vreme tabu, însă acesta a fost spulberat când liderii Americii de Nord și de Sud s-au întâlnit la Summit-ul celor două Americi din decembrie 1994.

1. Transparency International¹⁶ a definit corupția ca fiind folosirea abuzivă a puterii încredințate, fie în sectorul public, fie în cel privat, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup. Astfel, orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept „corupt”. Simplul fapt că o persoană investită cu exercitarea unor prerogative de putere publică se folosește de poziția sa pentru a obține alte beneficii decât cele la care în mod legal este îndreptătit poate fi încadrat în sfera corupției.

2. Această definiție a fost preluată ulterior de Organizația Națiunilor Unite în Convenția împotriva corupției adoptată la New York pe 31 octombrie 2003 și ratificată de România prin Legea nr. nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 903 din 05/10/2004.

3. Grupul Multidisciplinar privind Corupția, înființat de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei în anul 1994, a adoptat provizoriu următoarea definiție: “Corupția cu care are legătură activitatea GMC al Consiliului Europei cuprinde comisioanele oculte și toate celelalte demersuri care implică persoane investite cu funcții publice sau private, care și-au încălcat obligațiile care decurg din calitatea lor de funcționar public, de angajat privat, de agent independent sau dintr-o altă relație de acest gen, în vederea obținerii de avantaje ilicite, indiferent de ce natură, pentru ele însele sau pentru alții.”

4. Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, semnată de România la data de 27 ianuarie 1999, definește corupția în cele două modalități de săvârșire, activă și pasivă.

¹⁶ Transparency International, înființată în 1993, este o organizație neguvernamentală ce conduce lupta împotriva corupției. TI este prezentă în peste 90 de locații la nivel mondial, secretariatul internațional fiind localizat în Berlin, Germania.

Corupția activă: “promisiunea, oferirea sau darea, cu intenție, de către orice persoană, direct sau indirect, a oricărui folos necuvenit, către un funcționar public, pentru sine ori pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale”.

Corupția pasivă: “solicitarea ori primirea, cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, sau acceptarea unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale”.

Potrivit convenției, aceste fapte constituie corupție dacă sunt săvârșite de funcționari publici naționali, funcționari publici străini, parlamentari naționali, străini și ai adunărilor parlamentare internaționale, funcționari internaționali, precum și de persoane care reprezintă organizații internaționale. De asemenea, corupția privește atât sectorul public, cât și cel privat.

5. La nivel comunitar, Comisia, prin Comunicarea (2003)317 final către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social, a adoptat definiția corupției folosită de Programul Global împotriva Corupției, al Organizației Națiunilor Unite, potrivit căreia corupția reprezintă abuzul de putere pentru obținerea unor beneficii private.

Definirea corupției adoptată la nivel comunitar este reflectată în legislația românească într-un sens mai restrâns, fiind incluse sub titulatura de fapte de corupție infracțiunile clasice de dare și luare de mită, trafic de influență, primire de foloase necuvenite, abuzul în serviciu, dacă este cauza obținerii unor beneficii pentru sine sau pentru altul și infracțiunile asimilare.

6. În accepțiunea Programului național de prevenire a corupției și a Planului național de acțiune împotriva corupției¹⁷ din 2001, corupția implică utilizarea abuzivă a puterii publice în scopul obținerii, pentru sine ori pentru altul, a unui câștig necuvenit:

- abuzul de putere în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- fraudă (înselăciunea și prejudicierea unei alte persoane sau entități);
- utilizarea fondurilor ilicite în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- favoritismul;
- instituirea unui mecanism arbitrar de exercitare a puterii în domeniul privatizării sau al achizițiilor publice;
- conflictul de interese (prin angajarea în tranzacții sau dobândirea unei poziții ori a unui interes comercial care nu este compatibil cu rolul și îndatoririle oficiale).

7. Privită ca fenomen social, corupția a fost definită în expunerea de motive a Legii nr. 161/2003¹⁸, ca fiind expresia unor manifestări de descompunere morală, de degradare spirituală sau, ca fenomen juridic, este cel mai mare dușman al statului de drept, al democrației.

8. Strategia Națională Anticorupție 2005 — 2007¹⁹ definește corupția ca fiind, pe de o parte, devierea sistematică de la principiile de imparțialitate și echitate care trebuie să stea la baza funcționării administrației publice, și care presupun că bunurile publice să fie distribuite în mod universal, echitabil și egal și, pe de altă parte, substituirea lor cu practici care conduc la atribuirea către unii indivizi sau grupuri a unei părți disproporționate a bunurilor publice în raport cu contribuția lor.

17 Aprobate prin Hotărâre nr. 1065/2001 din 25/10/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 728 din 15/11/2001

18 Privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare

19 Aprobata prin Hotărâre nr. 231/2005, din 30/03/2005 și Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 272 din 01/04/2005

2. DEFINIȚIA CORUPȚIEI UTILIZATĂ ÎN ACEST GHID

Corupția, în sens larg, reprezintă folosirea abuzivă a puterii încredințate, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup.

Orice act al unui angajat din justiție, indiferent de statutul pe care îl deține (magistrat, funcționar public, personal contractual etc.), care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept „corupt”.

EXEMPLE

1. Să presupunem că o persoană are un proces în instanța de judecată pentru un litigiu imobiliar. Persoana dă o sumă de bani, unuia/unora dintre membrii completului de judecată pentru ca soluția ce se va pronunța să-i fie favorabilă iar sumă care este acceptată. În această situație suntem în fața unei fapte de corupție
2. Unei persoane i se solicită o sumă de bani de către un funcționar de la arhivă sau un grefier pentru eliberarea unei adverințe/ certificat pe care era obligat de atribuțiile funcției sale să o/îl elibereze. Și aceasta este tot o faptă de corupție.

Rezumând putem spune că ne aflăm în fața unui fapt de corupție atâta timp cât un magistrat, personal auxiliar sau funcționar, profitând de poziția sa, obține alte beneficii personale, pentru sine sau pentru altul, în afara celor la care este îndreptățit prin lege (salariu/indemnizații).

Această definiție largă a corupției este reflectată în legislația românească în sens restrâns, prin definirea anumitor infracțiuni distincte care se încadrează în termenul generic de corupție, precum: darea și luarea de mită, traficul și cumpărarea de influență, primirea de foloase necuvenite etc.

IMPORTANT

Orice faptă neintegrită în realizarea actului de justiție și care prejudiciază o parte din proces are drept consecință firească aducerea unui beneficiu părții adverse.

3. CE NU ESTE CORUPȚIA

Deși există anumite fapte care pot produce uneori prejudicii importante săvârșite de angajați din cadrul sistemului judiciar, ele nu pot și nu trebuie catalogate drept “corupție”, dacă intenția funcționarului nu a fost de a obține un avantaj sau profit pentru el sau pentru altul.

Exemple de astfel de fapte prin care se încalcă normele legale în vigoare ori drepturile cetățenești sunt: abuzul administrativ, eroarea, depășirea competenței, neglijența.

EXEMPLE

1. Refuzul unui funcționar/grefier de a elibera un certificat de grefă în situația în care au fost îndeplinite cerințele legale și a fost depusă documentația completă este un abuz și nu o faptă de corupție.
1. 2. Reținerea unei persoane de către poliție peste termenul de 24 ore sau menținerea în stare de arest după expirarea mandatului se încadrează ca abuzuri și nu ca fapte de corupție.
1. 3. Dacă pe extrasul de carte funciară obținut de la judecătoria în vederea vânzării unui teren sau clădiri apar alte dimensiuni decât cele reale ale suprafeței sau apar alte vecinătăți suntem în prezența unei erori și nu a unui fapt de corupție.
1. 4. Dacă funcționara de la registratura unei instanțe primește o petiție sau o cerere dar uită să dea număr de înregistrare suntem în situația unei neglijențe și nu a unui fapt de corupție.

Pentru repararea prejudiciilor cauzate de astfel de fapte calea care trebuie urmată este fie cea a reclamației/contestației administrative, iar în caz de nesoluționare favorabilă calea instanței de judecată în cadrul unui proces în contencios administrativ fie direct calea instanței civile ori penale.

IMPORTANT

Astfel de fapte nu sunt corupție și în general un act de proastă administrare nu trebuie considerat drept corupție. Este important însă de reținut că astfel de acte pot fi generate sau pot genera fapte de corupție, dacă în spatele unei aparente "proaste administrări" se află un mobil (sume de bani, foloase, influență etc).

- Legea 571/2004 pentru protecția personalului din instituțiile și autoritățile publice care semnaleză încălcarea legii;
- Codul Penal al României din 16.04.1997 (Art. 254 — 258), cu modificările și completările ulterioare;
- Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea 480/2004 pentru modificarea Codului de Procedură Penală;
- Ordonanță de urgență nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare.

4. CADRUL LEGISLATIV

Datorită schimbărilor politice și sociale produse în societatea românească în ultimii ani și, mai ales, pe fondul integrării în Uniunea Europeană, legislația națională privind corupția a fost semnificativ modificată și completată. În ciuda problemelor și deficiențelor constatate în aplicarea reglementărilor de profil, există un cadru relativ funcțional care permite în mod specific sesizarea, urmărirea și sancționarea faptelor de corupție.

Legislația relevantă pentru prevenirea și combaterea corupției, cuprinde cu precădere:

- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informația de interes public, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică
- Legea nr. 115/1996 privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere
- Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției modificată și completată de OUG 40/2003;
- Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările și completările ulterioare

VII. INFRAȚIUNILE DE CORUPȚIE

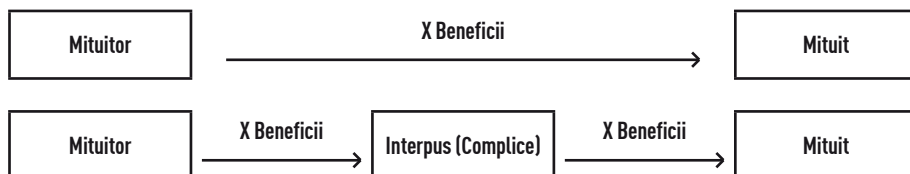
IMPORTANT

În sensul legii penale, prin noțiunea de funcționar public se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei entități publice.

Reultă că pentru secțiunea care urmează, prin funcționar public se va înțelege magistratul judecător sau procuror, personalul auxiliar care funcționează în cadrul instanțelor și parchetelor, experții și interpreții.

1. LUAREA/DAREA DE MITĂ (CODUL PENAL, ART. 254 ȘI 255)

Luarea de mită (art.254 Cod Penal) este fapta funcționarului care pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.

Modalități normative:

- pretinderea de bani- formularea unei pretenții (nu contează dacă este satisfăcută sau nu)
- primirea de bani- direct sau indirect, prin intermediar - luarea în posesie, preluarea unui obiect
- acceptarea de bani sau alte foloase, expresă sau tacită - acordul explicit al făptuitorului la oferta de mituire.
- dacă acceptarea este anterioară actului de primire, atunci infracțiunea de luare de mită este consumată, existând doar o singură infracțiune, săvârșită în două modalități normative din cele patru posibile.
- nerespingerea promisiunii de bani sau alte foloase, care nu i se cuvin (o acceptare a promisiunii în mod tacit).

Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de luare de mită:

- pretinderea, primirea, acceptarea, nerespingerea promisiunii trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase (folos patrimonial sau un avantaj nepatrimonial).
- banii sau alte foloase să nu fie datorati în mod legal funcționarului sau unității, unde acesta își îndeplinește îndatoririle de serviciu.
- acțiunea de pretindere, acceptare ori primire sau inacțiunea de nerespingere a promisiunii, să aibă loc înainte sau să fie concomitentă neîndeplinirii ori întârzierii efectuării unui act, ce intră în sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului mituit(există luare de mită și în situația în care acceptarea are loc înainte de efectuarea actului, iar primirea efectivă după efectuarea unui asemenea act).
- actul să facă parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului

ATENȚIE

Dacă în momentul săvârșirii acțiunii, făptuitorul nu avea ca îndatorire de serviciu îndeplinirea celui act, dar lasă să se creadă acest lucru, atunci va fi săvârșită infracțiunea de înșelăciune (art.. 215 Cod Penal).

Darea de mită (art.255 Cod Penal) este aceeași faptă privită în oglindă și este reprezentată de promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase unui funcționar de către o persoană pentru satisfacerea nelegală a unui interes.

Modalități juridice:

- promisiunea de bani sau alte foloase - direct sau indirect - asumarea unui angajament de către o persoană de a remite în viitor bani sau alte foloase unui funcționar public (indiferent dacă acesta o respinge sau nu).
- oferirea de bani sau alte foloase- prezentarea, etalarea, înfățișarea anumitor obiecte, bani, bunuri sau alte foloase unui funcționar public, urmând ca acesta să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu (nu contează dacă funcționarul refuză sau acceptă).
- darea de bani sau alte foloase - direct sau indirect - acțiunea mituitorului de a preda mituitului banii sau alte foloase (mituitorul nu trebuie să fie constrâns de către mituit să dea mită și nu contează dacă funcționarul a îndeplinit sau nu actul).

Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de dare de mită:

- promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani, bunuri sau alte foloase.
- banii sau foloasele primite, oferite sau date să fie necuvenite, să nu fie datorati în mod legal funcționarului sau unității, din care acesta face parte.

ATENȚIE

Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase trebuie să aibă loc înainte ca funcționarul să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act sau cel mai târziu, în timpul îndeplinirii celui act.

Dacă infracțiunea s-a realizat în forma promisiunii sau oferirii, darea efectivă de bani sau alte foloase, remiterea acestora se poate face și după ce funcționarul a îndeplinit sau nu a îndeplinit atribuțiile de serviciu, a întârziat îndeplinirea acestora sau a făcut un act contrar îndatoririlor de serviciu. Actul în vederea căruia se dă mită poate fi unul licit sau ilicit.

Nu va exista infracțiune, când funcționarul căruia i s-a oferit o sumă de bani, nu avea competența de a efectua actul în vederea căruia mituitorul a comis fapta.

Aceasta sunt cele mai cunoscute infracțiuni de corupție în societatea românească. În cadrul acestor infracțiuni sunt oferți și primiți bani, obiecte sau alte "stimulente" pentru realizarea, urgentarea sau simplificarea unor acte, proceduri, obținerea unor avantaje etc

EXEMPLU

Cetățeanul care înmânează unui expert o sumă de bani pentru a se asigura că rezultatele expertizei îi vor fi favorabile săvârșește o faptă de corupție prin dare de mită. Dacă expertul în cauză acceptă suma de bani oferită săvârșește o faptă de corupție prin luare de mită.

2. PRIMIREA DE FOLOASE NECUVENITE (CODUL PENAL, ART. 256)

Primirea de foloase necuvenite este definită drept primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia. Aceasta este infracțiunea prin care se sancționează așa numitele „atenții”: cadouri, sacoșe cu diverse produse, plăcuri cu bani etc.

EXEMPLU

Dacă un angajat al arhivei instanței oferă unei părți din proces dosarul cauzei spre studiu acceptând apoi o sumă de bani sau un cadou drept „mulțumire”, el se face vinovat de corupție prin primirea de foloase necuvenite.

Modalități juridice: primirea de bani ori alte foloase (nu și pretinderea) - direct sau indirect - de către un funcționar, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia.

Condiții ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de primire de foloase necuvenite:

- banii, bunurile sau foloasele primite de funcționar să fie necuvenite, să aibă caracter de recunoștință pentru îndeplinirea unui act determinat.
- banii, bunurile sau alte foloase să fie remise funcționarului după ce acesta a îndeplinit un act conform atribuțiilor sale de serviciu.
- să nu existe între ei o înțelegere prealabilă

ATENȚIE

Dacă a avut loc o înțelegere prealabilă, prin care i s-a promis această „atenție”, atunci ne aflăm în situația luării de mită, în modalitatea acceptării sau a nerespingerii promisiunii acelui pachet de cafea.

- faptul să fie unul licit, funcționarul îndeplinindu-și atribuțiile în mod corect

ATENȚIE

Dacă funcționarul și-a încălcat atribuțiile de serviciu și după aceea primește bani de la o persoană favorizată prin îndeplinirea acelui act, atunci este vorba de abuz în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 Cod Penal, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale infracțiunii).

Este același lucru și atunci când funcționarul îndeplinește un act conform atribuțiilor de serviciu și în virtutea funcției sale și după aceea îl obligă pe beneficiarul actului să-i remită bani, bunuri sau alte foloase cu titlu de

retribuție (nu contează dacă acesta din urmă i le dă sau nu).

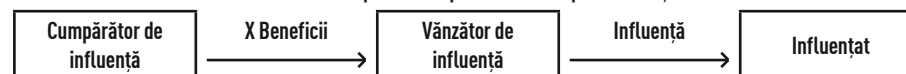
Dacă banii au fost primiți înainte de efectuarea actelor atunci este vorba despre infracțiunea de luare de mită (art. 254 Cod Penal); la fel și atunci când înțelegerea are loc înainte de întocmirea actului, iar remiterea efectivă a avut loc după efectuarea acelui act.

Persoana, care a dat foloasele necuvenite nu se pedepsește, deoarece fapta sa nu este incriminată de lege ca infracțiune.

3. TRAFICUL DE INFLUENȚĂ ȘI CUMPĂRAREA DE INFLUENȚĂ - (CODUL PENAL, ART. 257 ȘI LEGEA 78/2000)

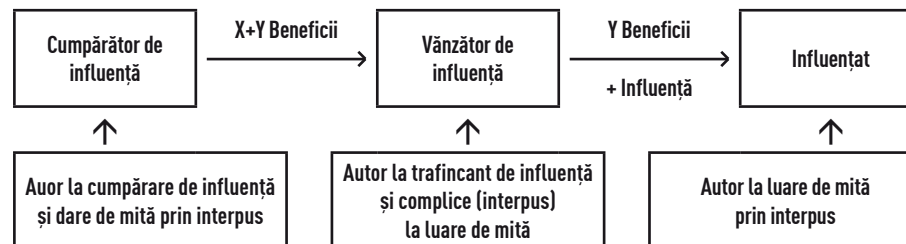
Aceasta este infracțiunea prin care se pretind bani sau alte foloase de la o persoană de către o altă persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

Infracțiunea de trafic de influență există chiar dacă persoana în cauză nu are în realitate influența pe care o pretinde. Infracțiunea se socotește savârșită în momentul în care persoana care pretinde că are sau chiar are influență primește sau pretinde bani, influență sau alte foloase, sau acceptă promisiuni, daruri în scopul declarat de a determina un anumit comportament profesional din partea funcționarului.

EXEMPLU

Fapta unui avocat care pretinde de la clientul său o sumă de bani sugerând că o va da judecătorului sau după caz procurorului pentru a le câștiga bunăvoința este o faptă de corupție prin trafic de influență. Nu are nici o importanță dacă acești bani vor fi dați mai departe sau vor fi păstrați de respectivul avocat.

Modalități juridice:

- primirea de bani sau alte foloase - direct sau indirect - preluarea de către făptuitor a unei sume de bani sau a unor bunuri
- acceptarea de promisiuni privind bani sau alte foloase - direct sau indirect - formularea unei cereri, în mod tacit sau expres, de a i se da o sumă de bani sau bunuri

- acceptarea de promisiuni sau daruri - direct sau indirect - manifestarea acordului cu privire la promisiunile făcute de cumpărătorul de influență.

Dacă inițiativa comiterii traficului de influență o are cumpărătorul de influență, pentru existența infracțiunii se cere ca subiectul activ să fi primit efectiv banii sau bunurile, să fi acceptat promisiunile făcute de cumpărătorul de influență cu privire la bani, bunuri sau la alte foloase.

Dacă inițiativa pornește de la traficant, pretinderea este suficientă pentru existența infracțiunii.

Cerințe ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de trafic de influență:

- făptuitorul trebuie să aibă influență sau să lase să se creadă că are influență (a avea influență înseamnă a fi în relație de prietenie, a se bucura în mod real de încrederea celui funcționar, iar a lăsa să se creadă că are influență înseamnă a crea cumpărătorului de influență falsa impresie că se bucură de trecere în fața celui funcționar); important este ca influența făptuitorului să fi constituit pentru persoana interesată motivul determinant al tranzacției.
- făptuitorul să promită intervenția sa pe lângă un funcționar public (instituția publică din care face parte funcționarul să aibă competența de a efectua actul în vederea căruia se exercită influența, iar funcționarul public să aibă competența funcțională de a îndeplini actul solicitat).
- acțiunea ce constituie elementul material al infracțiunii să fie realizată mai înainte ca funcționarul pe lângă care s-a promis că se va interveni, să fi îndeplinit actul care îl interesează. Pe cumpărătorul de influență, sau cel târziu în timpul îndeplinirii acestuia.

ATENȚIE

Dacă funcționarul nu are această calitate sau nu are în competență îndeplinirea actului care îl interesează pe cumpărătorul de influență, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă funcționarul nu este competent să îndeplinească acel act sau instituția nu este competentă, atunci este vorba de infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă făptuitorul cunoștea, în momentul când s-a prevalat de influență, că funcționarul îndeplinise acel act, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Tot înșelăciune este și în cazul în care traficantul pretinde că are influență în legătură cu unele activități, ce intră în sfera atribuțiilor altor organe, aspect cunoscut de el.

Prin art. 6¹ din Legea nr. 78/2000 s-a incriminat și fapta de cumpărare de influență care constă în fapta unei persoane de a oferi bani sau alte avantaje în schimbul promisiunii unei persoane de a își trafica influența. Legiuitorul a vrut să îl pedepsească penal și pe cel care dă bani ca în cazul dării de mită.

Legislația prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunilor menționate în acest capitol se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, făptuitorul (în cazul în care este condamnat) este obligat la plata echivalentului lor în bani.

4. ABUZUL ÎN SERVICIU (ART 132 DIN LEGEA NR. 78/2000)

Legea nr. 521/2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție a inclus în rândul infracțiunilor de corupție și faptele de abuz în serviciu contra intereselor publice, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și abuz în serviciu prin îngădirea unor drepturi dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

4.1. Abuzul în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta produce o vătămare intereselor legale ale unei persoane.

4.2. Abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi (art. 247 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care îngădește folosința sau exercițiul drepturilor unui cetățean, ori creează pentru acesta situații de inferioritate pe teme de naționalitate, rasă, sex sau religie.

4.3. Abuzul în serviciu contra intereselor publice (art. 248 din Codul Penal) constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145²⁰ sau o pagubă patrimoniului acesteia.

Modalități juridice:

- îndeplinirea în mod defectuos a unui act privitor la datoriile de serviciu - îndeplinirea lui în alte condiții, împrejurări, modalități, termene decât cele reglementate de lege.
- neîndeplinirea unui act, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu - omisiunea din partea făptuitorului, rămânerea în pasivitate, neefectuarea unui act, pe care el era obligat
- să-l îndeplinească în virtutea îndatoririlor de serviciu.

ATENȚIE

■ Abuzul în serviciu contra intereselor publice, săvârșit în realizarea scopului urmărit printr-o infracțiune prevăzută secțiunile II și III din Legea 78/2000 se asimilează de lege cu faptele de corupție și se sancționează ca atare.

■ Pentru ca abuzul în serviciu să poată fi asimilat infracțiunilor de corupție, este strict necesar să fie săvârșit cu intenția sau prin modalitățile descrise în legea 78/2000, în caz contrar nu poate fi vorba de o infracțiune de corupție, ci eventual de concurs de infracțiuni cu o faptă de corupție.

5. INFRAȚIUNI ASIMILATE CELOR DE CORUPȚIE

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, a introdus sancționarea unor fapte din sfera economică, fapte anterior neincriminate și care se constituiau în porțițe de generare a corupției:

Sunt astfel sancționate:

- stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate a bunurilor aparținând statului în cadrul procedurilor de privatizare;
- acordarea de credite sau de subvenții cu încălcarea legii;
- utilizarea creditelor sau a subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate;
- influențarea operațiunilor economice ale unui agent economic de către cel ce are sarcina de a-l supraveghea, de a-l controla sau de a-l lichida;

20 Art. 145. din Codul Penal - prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

- efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea

pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în

virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;

- folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea

accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

6. INFRAȚIUNI ÎMPOTRIVA INTERESELOR FINANCIARE ALE

COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Legea 78/2000 a introdus de asemenea serie de prevederi relative la fondurile Uniunii Europene.

Astfel sunt sancționate special ca fapte de corupție, falsul și uzul de fals prin care se obțin pe nedrept fonduri

europene precum și fraudarea acestor fonduri chiar în cazul în care ele au fost obținute în mod legal. Dată fiind

importanța acestor fonduri pentru economia națională și necesitatea unei bune și corecte absorbții a lor este

sancționată și fraudarea din culpă (greșeală, neatenție) a acestor fonduri.

VIII. MIJLOACE DE INTERVENȚIE

1. MIJLOACE DE INTERVENȚIE ÎN FAȚA INSTANȚEI

A. RECUZAREA. REPREZINTĂ ACEL INSTRUMENT JURIDIC PRIN CARE SE POATE ÎNLĂTURA UN SUBIECT PROCESUAL DE LA SOLUȚIONAREA UNEI CAUZE.

a) În dreptul procesual civil:

Una din părți poate cere îndepărtarea unuia sau mai multor judecători de la soluționarea unei anumite cauze.

ATENȚIE

Nu se pot recuza toți judecătorii unei instanțe sau ai unei secții a acesteia. Pentru aceleași motive nu se poate formula o nouă cerere de recuzare împotriva aceluiași judecător.

Cazurile în care se poate recuza un judecător:

- Când soțul în viață și nedespărțit este rudă sau afin a uneia din părți până la gradul al patrulea inclusiv, sau dacă fiind încetat din viață ori despartit, au ramas copii;
- Dacă judecătorul, sotul sau rudele lor pana la al patrulea grad inclusiv au o pricina asemanatoare cu aceea care se judeca sau daca au o judecare la instanta unde una din parti este judecator;
- Dacă între aceleași persoane și una din părți a fost o judecată penală în timp de 5 ani înaintea recuzării;
- Dacă judecătorul e tutore sau curator al unei părți;
- Dacă judecătorul și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă;
- Dacă a primit de la una din părți daruri sau făgăduieli de daruri ori altfel de îndatoriri;
- Dacă este vâlmașie între judecător, soțul sau una din rudele sale până la gradul al patrulea inclusiv și una din părți, soții sau rudele acestora până la graul al patrulea inclusiv.

ATENȚIE

Nu este caz de recuzare cand judecatorul este ruda sau afin cu tutorele, curatorul sau directorul unei institutii publice sau societati comerciale, cand acestia nu au interes personal in judecarea cauzei.

Procedura de soluționare:

Competența de a se pronunța asupra abținerii și recuzării aparține instanței sesizate cu pricina în care s-a pus problema abținerii și recuzării.

Dacă din cauza abținerii sau recuzării nu se poate alcătui completul de judecată care să soluționeze cererea de abținere ori recuzare, cererea se judecă de instanța ierarhic superioară. Judecata cererii de abținere sau recuzare se face în camera de consiliu, fără prezența părților, dar cu ascultarea judecătorului recuzat.

În cursul judecării cererii nu se face nici un act de procedură, ceea ce echivalează cu o suspendare a judecării. Actul de procedură prin care instanța se pronunță asupra cererii de abținere sau de recuzare este o încheiere care se citește în ședință publică.

ATENȚIE

Încheierea prin care s-a admis recuzarea nu este supusă nici unei căi de atac. Încheierea prin care s-a respins recuzarea poate fi atacată o dată cu fondul.

IMPORTANT

Dispozițiile privitoare la abținere și recuzare se aplică și procurorilor, grefierilor sau magistraților-asistenți, aceștia putând fi recuzați ca și judecătorii, cu excepția cazului în care și-au spus părerea cu privire la pricina care se judecă. Pot fi recuzați experții, traducătorii, interpreții și arbitrii.

b) În dreptul procesual penal

Poate fi recuzat un judecător sau un procuror, dacă acesta nu a făcut declarația de abținere, deși se afla într-unul din cazurile de incompatibilitate.

IMPORTANT

Recuzarea se poate face în cursul urmăririi penale sau al judecării, de oricare din părți, de îndată ce au aflat de existența incompatibilității. Recuzarea poate și făcută în scris sau oral, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării.

Soluționarea cererii de recuzare în cursul urmăririi penale:

- Asupra cererii de recuzare se pronunță procurorul care supraveghează cercetarea penală sau procurorul ierarhic superior.
- Dacă cererea de recuzare privește persoana care efectuează cercetarea penală, cererea este adresată acesteia sau procurorului, care o soluționează printr-o ordonanță în cel mult 3 zile de la primirea ei.

Procedura de soluționare a recuzării în cursul judecării

Recuzarea se soluționează de alt complet, în sedință secretă, fără participarea celui recuzat, sub sancțiunea nulității relative. Examinarea cererii se face de îndată, cu ascultarea procurorului, părților, persoanei care se abține sau a cărei recuzare se cere. Instanța va stabili în ce măsură actele sau măsurile dispuse se mențin în cazul admiterii recuzării sau abținerii.

ATENȚIE

Dacă abținerea sau recuzarea privește întreaga instanță, cererea trebuie să cuprindă cazul de incompatibilitate în care se află fiecare judecător. Această cerere se soluționează de instanța ierarhic superioară.

Hotărârea prin care s-a admis recuzarea nu e supusă nici unei căi de atac.

Dacă se respinge recuzarea, hotărârea poate fi atacată doar cu recurs în 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în 48 de ore de la primirea dosarului de către instanța de recurs, în Camera de Consiliu cu participare părților.

B. STRĂMUTAREA CAUZELOR.

Înalta Curte de Justiție și Casație strămută judecare unei cauze de la instanța competentă la altă instanță egală în grad, dacă consideră că se asigură astfel desfășurarea normală a procesului. Motivele pentru care se solicită strămutarea trebuie să fie temeinice.

a) Cazuri speciale de strămutare

Dacă se abține sau se recuză întreaga instanță și instanța ierarhic superioară care găsește întemeiate recuzarea. Aceasta va desemna pentru judecarea cauzei altă instanță egală în grad cu instanța în fața căreia s-a produs abținerea sau recuzarea

ICCJ, dacă admite recursul, când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea cauzei de altă instanță decât cea a cărei hotărâre a fost casată, dacă interesele justiției o cer.

b) Procedura de strămutare

Cererea de strămutare poate fi introdusă de partea interesată sau procuror ori de ministrul justiției. Cererea se adresează instanței supreme și trebuie motivată; se alătură și înscrisurile pe care se întemeiază.

Efectele cererii constau în faptul că poate determina suspendarea judecării (poate fi dispusă de președintele ICCJ) cauzei a cărei strămutare se cere. Dacă cererea e introdusă de ministrul justiției sau procurorul general al Parchetului de pe langa ICCJ, suspendarea operează de drept.

Președintele instanței ierarhic superioare celei la care se alătură cauza, ia măsuri pentru încunostințarea părților, despre introducerea cererii de strămutare, despre termenul fixat pentru soluționarea cererii.

Dacă în cauză sunt arestați președintele completului e obligat să desemneze apărător din oficiu.

Sedința de judecată în care se soluționează cererea de strămutare e secretă. Dacă părțile se înfățișează, se ascultă și concluziile lor.

Instanța supremă soluționează cererea printr-o încheiere prin care dispune admiterea sau respingerea fără aratarea motivelor.

IMPORTANT

Strămutarea cauzei nu poate fi cerută din nou afară de cazul când noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute ICCJ la soluționarea cererii anterioare sau ivite după aceea.

2. MIJLOACE DE INTERVENȚIE PE CALE ADMINISTRATIVĂ

În cadrul acestei secțiuni urmează a fi prezentate atribuții celor două instituții cu competență în analiza sesizărilor cetățenilor privitoare la potențialele abateri disciplinare sau acte de lipsite de integritate ale magistraților.

2.1 CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește prin secțiile sale rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, pentru faptele prevăzute la art. 99 din Legea nr. 303/2004, republicată cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit acestor dispoziții legale, constituie abateri disciplinare ale magistraților:

- încălcarea prevederilor legale referitoare la declarațiile de avere, declarațiile de interese, incompatibilități și interdicții privind judecătoria și procuroria;

- intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii, precum și imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;
- desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;
- nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor;
- refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;
- refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;
- exercitarea funcției, inclusiv nerespectarea normelor de procedură, cu rea-credință sau din gravă neglijență, dacă fapta nu constituie infracțiune;
- efectuarea cu întârziere a lucrărilor, din motive imputabile;
- absențele nemotivate de la serviciu, în mod repetat;
- atitudinea nedemnă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, avocați, experți, martori sau justițiabili;
- neîndeplinirea obligației privind transferarea normei de bază la instanța sau parchetul la care funcționează;
- nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;
- participarea directă sau prin persoane interpușe la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor în condițiile legii.

Conform Legii nr. 317/2004 și Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, are următoarele atribuții:

- are dreptul și obligația să apere independența, imparțialitatea și reputația profesională a judecătorilor și procurorilor.
- în cazul în care un judecător sau procuror considera ca independenta, imparțialitatea sau reputația profesională îi este afectată în orice mod, se poate adresa Consiliului.
- dispune verificarea aspectelor semnalate prin intermediul Inspectiei judiciare și, în raport de constatări, publica rezultatele verificării, sesizează organele competente să decida asupra măsurilor care se impun sau ia oricare alte măsuri corespunzătoare, potrivit legii.
- asigură respectarea legii și a criteriilor de competență și etică profesională în desfășurarea carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor.
- întocmește și pastrează dosarele profesionale ale judecătorilor și procurorilor, în condițiile legii.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții:

- propune Președintelui României numirea în funcție și eliberarea din funcție a judecătorilor și procurorilor, cu excepția celor stagiari;
- dispune promovarea judecătorilor și procurorilor în funcții de execuție;
- soluționează cererile judecătorilor și procurorilor privind apararea reputației profesionale;
- organizează și validează, potrivit legii și regulamentului, concursurile pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor;
- organizează concursul de promovare a judecătorilor și procurorilor în funcții de execuție;
- numește comisiile pentru evaluarea activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, în condițiile legii;

- soluționează contestațiile formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului, cu excepția celor date în materie disciplinară;
- adoptă Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, Codul deontologic al personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, Regulamentul privind procedura alegerii membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, precum și alte regulamente și hotărâri prevăzute în Legea nr. 303/2004 și Legea nr. 304/2004, astfel cum au fost modificate și completate, precum și în alte legi;

- stabilește structura, atribuțiile și numărul inspectorilor din cadrul Inspectiei judiciare a Consiliului și numește inspectorii, în condițiile legii;

Secțiile Consiliului au următoarele atribuții referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor:

- dispun delegarea judecătorilor și detașarea judecătorilor și procurorilor, în condițiile legii;
- numesc în funcții de conducere judecătorii și procurorii care au reușit la concursul sau au promovat examenul prevăzut la art. 48 și 481 din Legea nr. 303/2004, cu modificările și completările ulterioare;
- analizează îndeplinirea condițiilor legale de către judecătorii stagiari și procurorii stagiari care au promovat examenul de capacitate, de către alți juristi care au fost admisi la concursul de intrare în magistratură, precum și de către judecătorii și procurorii înscrși la concursul de promovare;
- soluționează contestațiile împotriva calificativelor acordate de comisiile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, constituite în condițiile legii, în termen de 30 de zile de la primirea acestora;
- iau măsuri pentru soluționarea sesizărilor primite de la justițiabili sau de la alte persoane privind conduita necorespunzătoare a judecătorilor și procurorilor, după verificarea prealabilă a acestora de către Inspectia judiciară;
- avizează propunerea ministrului Justiției de numire și revocare a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a procurorului general al Parchetului National Anticorupție, a adjunctilor acestora, a procurorilor sefi de secție din aceste parchete, precum și a procurorului sef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și a adjunctului acestuia;
- aproba transferul judecătorilor și procurorilor;
- dispun suspendarea din funcție a judecătorilor și procurorilor.
- încuviințează percheziționarea, reținerea sau arestarea preventivă a judecătorilor, procurorilor și magistratilor-asistenți.

Consiliul îndeplinește prin secțiile sale rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, pentru faptele prevăzute la art. 99 din Legea nr. 303/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Sectia pentru judecatori are rolul de instanță disciplinară și pentru magistratii-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Acțiunea disciplinară se exercită de comisiile de disciplină ale Consiliului, formate din un membru al Secției pentru judecatori și 2 inspectori ai Serviciului de inspectie judiciară pentru judecatori și, respectiv, un membru al Secției pentru procurori și 2 inspectori ai Serviciului de inspectie judiciară pentru procurori. Comisia de disciplină este titularul acțiunii disciplinare.

Secțiile Consiliului numesc în fiecare an membrii și membrii supleanți ai comisiilor de disciplină ale Consiliului. Membrii secției Consiliului deliberază în secret asupra acțiunii disciplinare. Judecătorii și procurorii, membri ai comisiilor de disciplină, nu participă la soluționarea acțiunii disciplinare.

Sectia Consiliului, în cazul în care constată că sesizarea este întemeiată, aplică una dintre sancțiunile disci-

plinare prevăzute de lege, în raport cu gravitatea abaterii disciplinare săvârșite de judecător sau procuror și cu circumstanțele personale ale acestuia.

2.2 AGENȚIA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

Activitatea de verificare privind averea dobândită în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice, după caz, a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează de către Agenția Națională de Integritate.

Pentru îndeplinirea competențelor conferite prin lege, Agenția exercită următoarele atribuții, cu respectarea principiilor legalității, imparțialității, independenței, celerității, dreptului la apărare și buneii administrări:

- verifică declarațiile de avere și declarațiile de interese;
- efectuează controlul depunerii la termen a declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese de către persoanele prevăzute de lege;
- constată că între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași perioadă există o diferență vădită care nu poate fi justificată și sesizează instanța competentă pentru stabilirea părții de avere dobândită sau a bunului determinat dobândit cu caracter nejustificat, a cărui confiscare o solicită
- constată nerespectarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese și regimul incompatibilităților;
- dispune clasarea sesizării, când diferența între averea dobândită și veniturile realizate nu este vădită sau bunurile sunt justificate sau, după caz, când nu se dovedește conflictul de interese ori starea de incompatibilitate;
- sesizează organul de urmărire penală dacă există probe sau indicii temeinice privind săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală;
- aplică sancțiunile și ia măsurile prevăzute de lege în competența sa sau, după caz, sesizează autoritățile ori instituțiile competente în vederea luării măsurilor și aplicării sancțiunilor prevăzute de lege;
- elaborează studii, analize, întocmește statistici anuale privind declarațiile de avere, declarațiile de interese, precum și cu privire la verificarea acestora, efectuată de către cei în drept, și dezvoltă relații de parteneriat cu persoanele care exercită demnitățile și funcțiile prevăzute de prezenta lege, inclusiv prin acordarea de servicii de asistență;
- elaborează și difuzează ghiduri practice sau alte materiale în domeniu, întocmind propriile materiale în acest sens, având în vedere practica organelor judiciare.

Agenția își îndeplinește atribuțiile de verificare din oficiu sau la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice interesate.

IMPORTANT

Agenția poate fi sesizată de orice persoană interesată cu privire la:

- existența unui conflict de interese sau a unei incompatibilități;
- completarea necorespunzătoare sau necompletarea declarațiilor de avere și de interese;
- existența unei diferențe vădite între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași persoană.

Sesizarea din oficiu se face pe baza unui proces verbal de sesizare, întocmit de președintele Agenției.

ATENȚIE

Sesizarea de verificare depusă de orice persoană interesată trebuie:

- să indice dovezile și informațiile pe care se întemeiază, precum și sursele de unde acestea pot fi solicitate.
- să fie semnate și datate.
- Sesizările care nu îndeplinesc aceste condiții nu sunt luate în considerare și se clasează de către inspectorul de integritate.

3. PROCEDURA DE SOLICITARE A ÎNCEPERII URMĂRIII PENALE PENTRU MAGISTRAȚI

Procurorul competent să conducă urmărirea penală a unui magistrat sesizează Consiliul Superior al Magistraturii în vederea emiterii unui aviz. Magistratii nu pot fi cercetați, reținuți, arestați, percheziționați sau trimiși în judecată fără avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

Spre deosebire de situația membrilor Guvernului, magistratii nu pot fi trimiși în judecată fără avizul CSM.

4. ACȚIUNI PENALE

1. Plângerea penală

- poate fi făcută numai de victima uneia din infracțiunile de corupție;
- trebuie să conțină toate datele de identificare ale părții vătămate;
- conține descrierea faptei, indicarea făptuitorului (eventual numele acestuia, dacă este cunoscut);
- se vor indica și mijloacele de probă propuse.

2. Denunțul

- poate fi făcut de orice persoană care are cunoștință de săvârșirea uneia din faptele de corupție;
- conține datele de identificare ale denunțatorului;
- conține descrierea faptei și indicarea făptuitorului;

ATENȚIE

Denunțurile anonime sunt luate în considerare numai dacă prezintă indicii clare ce pot face obiectul sesizării din oficiu a organelor de urmărire penală, fiind considerate sesizări din oficiu.

3. Instituții competente

Plângerea penală sau denunțul trebuie înaintate organelor de urmărire penală, după cum urmează:

Pentru infracțiunea de conflict de interese sesizările trebuie adresate parchetului de pe lângă curtea de apel. Dacă aceste infracțiuni sunt săvârșite de membrii ai guvernului sau magistrați, sesizarea trebuie adresată procurorului

Pentru infracțiunile toate celelalte infracțiuni de corupție sesizările trebuie adresate parchetului de pe lângă curtea de apel, urmărirea penală efectuându-se obligatoriu de către procuror.

ATENȚIE

Sunt de competența parchetelor de pe lângă instanțe, potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală, infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, care nu sunt date, conform alin. (1), (11) și (12), în competența Direcției Naționale Anticorupție.

a. Atribuțiile parchetelor de pe instanțele judecătorești:

procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează; procurorul hotărăște dacă fapta supusă urmăririi va fi înaintată spre judecare instanței.

IMPORTANT

Procurorul este obligat ca, în pronunțarea unei soluții, să îndeplinească toate actele procedurale premergătoare pe care le indicați și/ sau pe care legea le prevede.

4. Direcția Națională Anticorupție

a. Atribuții:

1. efectuarea urmăririi penale în condițiile prevăzute în Codul de procedură penală, în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și în prezenta ordonanță de urgență, pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 care sunt potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
2. efectuate din dispozițiile procurorului de către ofiterii de poliție judiciară aflați sub autoritatea exclusivă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție;
3. conducerea, supravegherea și controlul activităților de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic, precum și în alte domenii, numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție;
4. sesizarea instanțelor judecătorești pentru luarea măsurilor prevăzute de lege și pentru judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările ulterioare, care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
5. participarea, în condițiile legii, la ședințele de judecată;
6. exercitarea cailor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;
7. studierea cauzelor care generează și a condițiilor care favorizează corupția, elaborarea și prezentarea propunerilor în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației penale;
8. elaborarea raportului anual privind activitatea Direcției Naționale Anticorupție și prezentarea acestuia Consiliului Superior al Magistraturii și ministrului Justiției, nu mai târziu de luna februarie a anului următor, iar ministrul Justiției va prezenta Parlamentului concluziile asupra raportului de activitate a Direcției Naționale Anticorupție;
9. constituirea și actualizarea bazei de date în domeniul faptelor de corupție.
10. conducerea, supravegherea și controlul actelor de cercetare penală.

b. Competențe

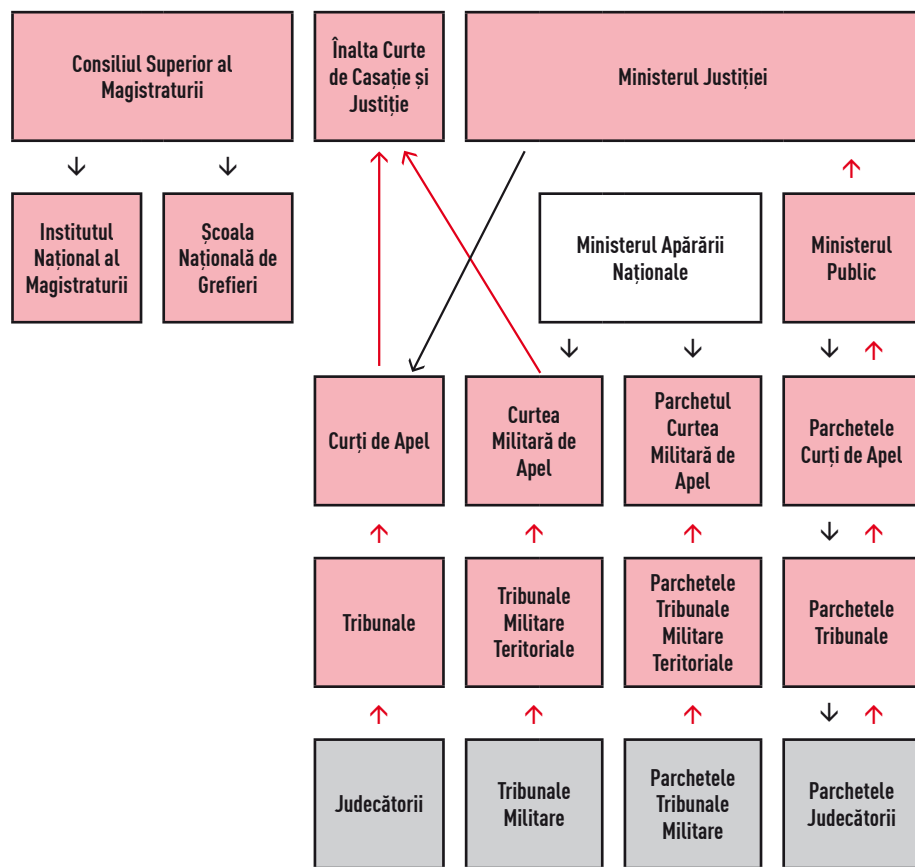
Sunt de competența Direcției Naționale Anticorupție infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, savârșite

în una dintre următoarele condiții:

1. dacă, indiferent de calitatea persoanelor care le-au comis, au cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 200.000 euro ori o perturbare deosebit de gravă a activității unei autorități publice, institutii publice sau oricărei alte persoane juridice ori dacă valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție este mai mare decât echivalentul în lei a 10.000 de euro;
2. dacă, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de gravitatea perturbarii aduse unei autorități publice, institutii publice sau oricărei alte persoane juridice ori de valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție, sunt comise de către: deputați; senatori; membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora; consilieri ai ministrilor; judecătorii Înaltei Curți de Casare și Justiție și ai Curții Constituționale; ceilalți judecători și procurori; membrii Consiliului Superior al Magistraturii; președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia; Avocatul Poporului și adjunctii săi; consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale; consilierii de stat ai primului-ministru; membrii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi; guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorul Băncii Naționale a României; președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței; ofiteri, amirali, generali și maresali; ofiteri de poliție; președinții și vicepreședinții consiliilor județene; primarul general și viceprimarii municipiului București; primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București; primarii și viceprimarii municipiilor; consilierii județeni; prefectii și subprefectii; conducătorii autorităților și institutiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și institutiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora; avocații; comisarii Garzii Financiare; personalul vamal; persoanele care detin funcții de conducere, de la director inclusiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al institutiilor publice care au atribuții în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare; persoanele prevăzute la art. 8 1 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare; lichidatorii judicijari; executorii Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului.
3. infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene.
4. dacă s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 215 alin. 1, 2, 3 și 5, art. 246, 247, 248 și 2481 din Codul penal - infracțiuni de macrocriminalitate economico-financiară, dacă s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 de euro, în cazurile expres și limitativ prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, respectiv: înșelăciune; formele abuzului în serviciu; anumite infracțiuni prevăzute în Codul Vamal; precum și infracțiunile prevăzute în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

ANEXA DIAGRAMA SISTEMULUI JUDICIAR

LEGENDA

Au personalitate juridică

Nu au personalitate juridică

Subordonare financiară

Ierarhie/circuit

